

ΚΥΠΡΙΑΚΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
(ΕΣΔΙ)
2007-2013**

**Εθνικός Μηχανισμός
Για τα Δικαιώματα της Γυναίκας**

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ
-ΜΟΝΑΔΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ-
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2007**

1. Εισαγωγή.....	4
2. Άξονες Δράσης για την Ισότητα των Φύλων στην Κυπριακή Δημοκρατία.....	7
2.1 Τι είναι το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών.....	8
2.2 Στόχος 1ος: Η Προώθηση της Ισότητας Μεταξύ Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση.....	11
2.2.1 Προτεινόμενες Δράσεις.....	18
2.3 Στόχος 2ος: Προώθηση της Ισότητας στην Εκπαίδευση, την Επιστήμη και την Έρευνα.....	22
2.3.1 Προτεινόμενες Δράσεις	26
2.4 Στόχος 3ος: Η Προώθηση της Ίσης Συμμετοχής και Εκπροσώπησης Ανδρών και Γυναικών στον Πολιτικό, Κοινωνικό και Οικονομικό Τομέα.....	29
2.4.1 Προτεινόμενες Δράσεις	32
2.5 Στόχος 4ος: Η Καταπολέμηση Όλων των Μορφών Βίας Κατά των Γυναικών Περιλαμβανομένης της Σωματεμπορίας.....	35
2.5.1 Προτεινόμενες Δράσεις	38
2.6 Στόχος 5ος: Προώθηση της Ίσης Πρόσβασης και Ίσης Εφαρμογής των Κοινωνικών Δικαιωμάτων για Άνδρες και Γυναίκες.....	42
2.6.1 Προτεινόμενες Δράσεις	45
2.7 Στόχος 6ος: Αλλαγή Κοινωνικών Στερεοτύπων και Διαμόρφωση μιας Συλλογικής Κοινωνικής Συνείδησης προς Όφελος και των Γυναικών.....	48
2.7.1 Προτεινόμενες Δράσεις	50
3. Μηχανισμοί Υλοποίησης / Παρακολούθησης του ΕΣΔΙ.....	51

3.1. Δημόσιοι Φορείς Προώθησης της Ισότητας Ανδρών και Γυναικών.....	53
1. Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας.....	53
1.α Αρμοδιότητες.....	54
1.β Μονάδα Ισότητας.....	55
1.γ Αναδόμηση / Ενίσχυση ΕΜΔΓ.....	55
2. Επίτροπος Διοίκησης / Αρχή Ισότητας.....	56
3. Εθνικός Οργανισμός Προάσπισης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.....	57
4. Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και την Επαγγελματική Εκπαίδευση.....	57
5. Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια.....	58
4. Χρηματοδότηση του ΕΣΔΙ.....	59

1. Εισαγωγή

Καθοριστικό στοιχείο οικονομικής – πολιτισμικής ανάπτυξης και ευημερίας μιας χώρας, αποτελεί η διεύρυνση των δημοκρατικών θεσμών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αναπόσπαστο τμήμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αποτελούν τα δικαιώματα των γυναικών γεγονός που θέτει τα ζητήματα της ισότητας ανάμεσα στα φύλα στο κέντρο του ενδιαφέροντος και της συζήτησης των Διεθνών Οργανισμών και πριν απ' όλους του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών που ήδη από το 1979 δημιούργησε τη Διεθνή Σύμβαση για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Διάκρισης σε Βάρος της Γυναίκας (CEDAW), η οποία στο άρθρο 4 παρ. 1 επιβάλλει θετικά μέτρα υπέρ των γυναικών ώστε να μειωθούν οι υπάρχουσες ανισότητες. Η συγκεκριμένη Σύμβαση έχει αναθέσει σε ειδική Επιτροπή την παρακολούθηση – μέσω σχετικών περιοδικών εκθέσεων που υποβάλλουν οι χώρες που την έχουν υπογράψει – τις πολιτικές και δράσεις που ασκούνται όσον αφορά στην ισότητα των φύλων και την εξάλειψη των ανάλογων διακρίσεων, καθώς και τη διερεύνηση ατομικών ή συλλογικών προσφυγών που υποβάλλουν οι πολίτες. Η Σύμβαση όπως και όλα τα Διεθνή Σύμφωνα για Ανθρώπινα Δικαιώματα επαναβεβαιώνει: α) Την πίστη στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, την αξιοπρέπεια και την αξία του ατόμου καθώς και τα ίσα δικαιώματα αντρών και γυναικών, β) την απαγόρευση κάθε διάκρισης με βάση το φύλο.

Παράλληλα, όσον αφορά στην Ευρωπαϊκή Ένωση:

Η Δημοκρατία αποτελεί θεμελιώδη αξία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των κρατών – μελών της και των πρόσφατα ενταγμένων χωρών. Η πλήρης πραγμάτωσή της, προϋποθέτει την ισότιμη συμμετοχή και εκπροσώπηση όλων των πολιτών, τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών, στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή, καθώς και στα κέντρα λήψης των αποφάσεων.

Η προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, αποτελεί επίσης δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήδη από τη Συνθήκη της Ρώμης το 1957 και η προαγωγή και προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών είναι αναπόσπαστο μέρος των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και βασική συνισταμένη των διμερών και ευρύτερα των διεθνών της σχέσεων. Βασική προϋπόθεση για την επιτυχία και αποτελεσματικότητα των πολιτικών ισότητας, αποτελεί η υιοθέτηση ολοκληρωμένης προσέγγισης του προβλήματος με στόχο την προώθηση δράσεων και μέτρων που αντιμετωπίζουν το σύνολο των ειδικών αναγκών των γυναικών, τόσο σε βραχυπρόθεσμη όσο και μακροπρόθεσμη βάση. Κι αυτό γιατί όσο σημαντική πρόοδος κι αν σημειώθηκε όσον αφορά στην κοινωνική κατάσταση των γυναικών στα κράτη-μέλη, η ισότητα μεταξύ των ανδρών και γυναικών στην καθημερινή ζωή, εξακολουθεί να υπονομεύεται από το γεγονός ότι γυναίκες και άντρες δεν απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα στην πράξη. Η συνεχιζόμενη υποεκπροσώπηση και η βία που ασκείται εναντίον των γυναικών, μεταξύ των

άλλων, δείχνουν ότι εξακολουθούν να υφίστανται διαρθρωτικές ανισότητες μεταξύ αντρών και γυναικών. Παράλληλα, μολονότι τα κράτη-μέλη υιοθετούν πολιτικές για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές διαφορές στην εφαρμογή τους. Αυτό ισχύει λ.χ. στη νομοθεσία, τους θεσμικούς μηχανισμούς, στις ειδικές πρωτοβουλίες, την συνειδητοποίηση-ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης κλπ.

Για την προώθηση των δεσμεύσεων που έχει αναλάβει, η Ε.Ε. προχώρησε από το 2000 στο σχεδιασμό και έγκριση της κοινοτικής στρατηγικής – πλαίσιο για την ισότητα ανδρών και γυναικών, με έμφαση στη συμπληρωματική λειτουργία των θετικών δράσεων και του gender mainstreaming (ενσωμάτωση της ισότητας στις πολιτικές), σε τομείς όπως η αγορά εργασίας και η κοινωνική ασφάλιση, η επιχειρηματικότητα, η συμφιλίωση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, η εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και η αντιμετώπιση της διεθνικής σωματεμπορίας (trafficking), η συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα των πολιτικών και οικονομικών αποφάσεων, η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση, η αναβαθμισμένη συμμετοχή τους στην επιστήμη και την έρευνα, η εξάλειψη της φτώχειας, η υγεία των γυναικών, κλπ.

Η υιοθέτηση της αρχής του gender mainstreaming αποτελεί σημαντικό βήμα προόδου, αφού συνεπάγεται ότι η προώθηση της ισότητας μεταξύ των φύλων ενσωματώνεται κατά τρόπο σαφή, σε όλες τις πολιτικές και τα προγράμματα της κοινότητας και σε όλα τα επίπεδα. Με δυο λόγια κατά την κατάρτιση των διαφόρων προτάσεων, σχεδίων, προγραμμάτων κλπ., πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι αναμενόμενες επιπτώσεις από την εφαρμογή τους ξεχωριστά για το κάθε φύλο, πριν από τη λήψη κάθε ανάλογης απόφασης.

Έτσι, ως ενσωμάτωση της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων στο σύνολο των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών, νοείται η (αναδι)οργάνωση, βελτίωση, ανάπτυξη και αξιολόγηση όλων των διαδικασιών πολιτικής, με τρόπο ώστε, σε όλες τις πολιτικές όλων των επιπέδων, να ενταχθεί η διάσταση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών από τους φορείς που συμμετέχουν στα κέντρα και τις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων.

Επισημαίνεται ιδιαίτερα πως το σύνολο των προσπάθειών ένταξης της ισότητας – τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο – επιβάλλει μια συνεχή αξιολόγηση της εφαρμογής της κοινοτικής / εθνικής νομοθεσίας και της καθημερινής πρακτικής με αξιοποίηση στατιστικών, μελετών, εκτιμήσεων αντίκτυπου των θεμάτων φύλου, ανάπτυξης δεικτών, προβολής και διάδοσης καλών πρακτικών κλπ. και ανάλυση των πιστώσεων των δημοσίων προϋπολογισμών σε σχέση με το φύλο σε εθνικό, τοπικό, περιφερειακό επίπεδο.

Να σημειωθεί εν προκειμένω πως το κυριότερο οικονομικό όργανο της κοινότητας για την επιτυχία των προαναφερόμενων στόχων της, την ενίσχυση της συνοχής, τη βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης αποτελούν τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Ο κανονισμός των Διαρθρωτικών Ταμείων (1260 / 1999) τονίζει μάλιστα την απόδοση ιδιαίτερης σημασίας στην ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών κατά τη συνολική διαδικασία προγραμματισμού, εφαρμογής, παρακολούθησης και αξιολόγησης των πολιτικών.

Βασικό μέλημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί και ο συνεχής διευρυμένος σχετικός διάλογος με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τους κοινωνικούς εταίρους, τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.), με ταυτόχρονη εξασφάλιση της ροής των πληροφοριών και των δεδομένων που αφορούν στην άρση των διακρίσεων που βασίζονται στο φύλο στους προαναφερόμενους τομείς κι αυτό γιατί η επιδίωξη της έμφυλης ισότητας δεν θα πρέπει να εξαντλείται στις δημόσιες πολιτικές. Αντίθετα η διάσταση του φύλου επιβάλλεται να υιοθετηθεί και ενσωματωθεί τόσο στον ιδιωτικό τομέα όσο και στην πολιτεία και στην κοινωνία των πολιτών για να έχουν αποτέλεσμα οι υιοθετούμενες δράσεις. Με δυο λόγια η εφαρμογή πολιτικών ισότητας και θετικών δράσεων πρέπει να γίνει υπόθεση του επιχειρηματικού κόσμου, των συνδικαλιστικών φορέων των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας ολόκληρης.

Σημειώνεται ότι αρχές του 2006 η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθέτησε τον «Χάρτη Πορείας για την Ισότητα μεταξύ Γυναικών και Ανδρών» επαναβεβαιώνοντας τη δέσμευση της για την προώθηση της ισότητας και ενισχύοντας τη σύμπραξη με τα κράτη μέλη και τους άλλους φορείς. Ο Χάρτης Πορείας περιγράφει έξι τομείς που έχουν προτεραιότητα στη δράση της Ε.Ε. για την ισότητα την περίοδο 2006-2010: οικονομική ανεξαρτησία επί ίσοις όροις για γυναίκες και άνδρες, συμφιλίωση της ιδιωτικής και επαγγελματικής ζωής, ίση εκπροσώπηση στη λήψη αποφάσεων, εξάλειψη όλων των μορφών βίας με βάση το φύλο, εξάλειψη των στερεότυπων των φύλων, προώθηση της ισότητας των φύλων στις εξωτερικές και αναπτυξιακές πολιτικές.

2. Αξονες Δράσης για την Ισότητα των Φύλων στην Κυπριακή Δημοκρατία

Τα τελευταία χρόνια έχει συντελεστεί στην Κύπρο ένα σημαντικό έργο – κυρίως σε επίπεδο θεσμών – όσον αφορά στην ισότητα των φύλων και στην άρση των διακρίσεων που βασίζονται στο φύλο. Σημαντική ώθηση στον μεγάλο αυτόν εθνικό, και κοινωνικοπολιτικό και οικονομικό στόχο έδωσε η ένταξη της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η αναγκαία προσαρμογή στο ευρωπαϊκό κεκτημένο (*acquis communautaire*), αλλά και η κατανόηση του γεγονότος πως η επιτυχής οικονομική ανάπτυξη της χώρας, τα υψηλά επίπεδα ζωής των κατοίκων της δεν θα είχαν επιτευχθεί χωρίς την ενεργητική συμμετοχή του μισού της πληθυσμού, δηλαδή των γυναικών.

Η συσσωρευμένη εμπειρία, ιδιαίτερα στο πεδίο της νομοθεσίας, η ανάπτυξη εθνικών μηχανισμών προώθησης της αρχής της ισότητας των φύλων, η ενεργητική συμμετοχή και συμβολή των γυναικείων οργανώσεων, των συνδικαλιστικών οργανώσεων, άλλων Μ.Κ.Ο., διαμορφώνουν συνθήκες σχεδιασμού και υλοποίησης ενός «Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών», προκειμένου αφενός να συμμετάσχει η Κύπρος στη γενικευμένη ευρωπαϊκή προσπάθεια της επίτευξης της ισότητας ανάμεσα στα φύλα, αφετέρου να αναδειχθεί η πολιτική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική διάσταση του εγχειρήματος και η άμεση σύνδεσή του με τις ευρύτερες εθνικές προσπάθειες ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής. Προϋπόθεση των ανωτέρω είναι η προσέγγιση των θεμάτων ισότητας από τη σκοπιά των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων και η εφαρμογή της ισότητας σε όλους τους τομείς πολιτικής που έχουν αντίκτυπο στην καθημερινή ζωή των γυναικών και των ανδρών. Αυτό προκύπτει από το ότι, παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί σε επίπεδο νομοθεσίας, οι άνδρες και οι γυναίκες εξακολουθούν να διατηρούν μεταξύ τους ασύμμετρες και ιεραρχημένες σχέσεις, τόσο στο πλαίσιο της οικογένειας, όσο και στη δημόσια σφαίρα της ζωής, δηλαδή την εκπαίδευση/κατάρτιση, την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα, την αντιπροσώπευση στα κέντρα λήψης των κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών αποφάσεων κλπ. Οφείλουμε δε να ομολογήσουμε πως και στη Κύπρο η υπολειμματική θέση των γυναικών, τόσο στην οικογένεια όσο και στην κοινωνία ευρύτερα, οφείλεται στην άνιση κατανομή της εξουσίας ανάμεσα στα φύλα και στον προκαθορισμό των κοινωνικών ρόλων των φύλων, ο οποίος αποτελεί τη νομοποιητική βάση των διακρίσεων.

Την πρωτοβουλία για την εκπόνηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα, είχε το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως / Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, στην αρμοδιότητα του οποίου εμπίπτει ο συντονισμός και προώθηση των θεμάτων ισότητας ανδρών και γυναικών.

Κύριος στόχος του Υπουργείου είναι η συστηματική και σφαιρική προσέγγιση των γυναικείων θεμάτων, μέσα από τη διαμόρφωση ενός

εγκεκριμένου πλαισίου πολιτικής και στρατηγικής με συγκεκριμένους στόχους και δράσεις που ν' απευθύνεται σ' ολόκληρο τον Κυβερνητικό μηχανισμό και όλους τους εμπλεκόμενους φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση συνιστά στις χώρες – μέλη της την υιοθέτηση, παρακολούθηση και εφαρμογή Σχεδίων Δράσης για την Ισότητα και ότι η πλειοψηφία των Ευρωπαϊκών χωρών έχουν ήδη διαμορφώσει τέτοια σχέδια δράσης τα οποία συμβάλλουν στην αποτελεσματική προώθηση της ενσωμάτωσης της αρχής της ισότητας σ' όλες τις πολιτικές (gender mainstreaming).

2.1 Τι είναι το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών

Πρόκειται για το εθνικό πλάνο το οποίο χρηματοδοτείται τόσο από εθνικούς πόρους όσο – όταν προσφέρεται η δυνατότητα – και από ευρωπαϊκά κονδύλια και περιλαμβάνει τη στρατηγική – πλαίσιο της Κυπριακής Δημοκρατίας, για την ένταξη των πολιτικών ισότητας σε όλους τους τομείς δράσης (gender mainstreaming). Αποτελεί εθνική πρωτοβουλία η οποία, ανταποκρίνεται άμεσα στις σχετικές υποδείξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και στο πνεύμα και τη φιλοσοφία της πλατφόρμας του Πεκίνου. Βασική του επιδίωξη αποτελεί ο εκσυγχρονισμός του κοινωνικού προτύπου με σκοπό την αξιοποίηση του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού ανεξαρτήτως φύλου και την εξάλειψη κάθε μορφής διακρίσεων κατά των γυναικών.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα από την εφαρμογή του εστιάζονται στην:

1. ενθάρρυνση και ενδυνάμωση της οικονομικής δραστηριότητας των γυναικών, τόσο στον τομέα της εξαρτημένης εργασίας όσο και στον τομέα της επιχειρηματικότητας και της αυτοαπασχόλησης, με ταυτόχρονη εξάλειψη φαινομένων όπως αυτό της γυάλινης οροφής, και των συναφών φραγμών που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες κατά την είσοδό τους στην αγορά εργασίας.
2. ανάπτυξη των κοινωνικών υποδομών και άλλων μέτρων που ενισχύουν την εναρμόνιση επαγγελματικών και οικογενειακών ευθυνών αντρών και γυναικών.
3. αλλαγή της νοοτροπίας και των στερεοτυπικών αντιλήψεων όσον αφορά στους κοινωνικούς ρόλους των φύλων, με την εκπαίδευση, την πληροφόρηση/ευαισθητοποίηση, την αλλαγή της προβολής παραδοσιακών προτύπων από τα ΜΜΕ κ.α.
4. βελτίωση των κοινωνικοπολιτικών συνθηκών για την ισόρροπη συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης των αποφάσεων κλπ.

Η Κυπριακή Δημοκρατία υιοθετώντας την αρχή του gender mainstreaming επιδιώκει δια του παρόντος σχεδίου - μέσω αλληλοσυμπληρούμενων ενεργειών και θετικών δράσεων - την προώθηση της ισότητας των φύλων στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική ζωή. Πρόκειται συνεπώς για στρατηγική οριζόντιου χαρακτήρα, όπως επιτάσσει άλλωστε η αρχή του mainstreaming.

Βασικά μέσα παρέμβασης αποτελούν:

- Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης
- Οι κοινοτικές πρωτοβουλίες που άρχισαν να υλοποιούνται και στην Κύπρο (Community Initiatives)
- Η ευρωπαϊκή εμπειρία (Κοινοτικές Στρατηγικές Πλαίσιο)
- Οι εθνικές δράσεις

Το παρόν Σχέδιο επικεντρώνεται στην:

1. Προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών στην απασχόληση και επαγγελματική εκπαίδευση.
2. Προώθηση της ισότητας στην εκπαίδευση, την επιστήμη και την έρευνα.
3. Προώθηση της ίσης συμμετοχής και εκπροσώπησης ανδρών και γυναικών στον πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό τομέα.
4. Καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών περιλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας.
5. Προώθηση της ίσης πρόσβασης και ίσης εφαρμογής των κοινωνικών δικαιωμάτων για άνδρες και γυναίκες.
6. Αλλαγή των κοινωνικών στερεοτύπων και διαμόρφωση μίας συλλογικής κοινωνικής συνείδησης προς όφελος και των γυναικών.

Επιδιώκει δε ακόμα:

- Δράσεις ολιστικού χαρακτήρα με στόχο την παρέμβαση σε κάθε πεδίο που είναι δυνατό να επηρεάσει θετικά την άρση των κοινωνικών διακρίσεων που βασίζονται στο φύλο.
- Συμπληρωματικότητα και συμβατότητα με άλλες αντίστοιχες ενέργειες όπως το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση.
- Ενθάρρυνση – ενίσχυση της εμπλοκής των Γυναικείων Οργανώσεων και των λοιπών Φορέων Ισότητας, των ΜΚΟ ευρύτερα, των Κοινωνικών Εταίρων, κλπ. στην κατεύθυνση της επιτυχούς και αποτελεσματικής υλοποίησής του.

Σημειώνεται πως στην επίτευξη των στόχων του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα, αποφασιστικής σημασίας κρίνεται η ενεργοποίηση του συνόλου της κυπριακής κοινωνίας και πριν απ' όλα των ίδιων των γυναικών. Επιβάλλεται η βελτίωση της συνεργασίας και του διαλόγου μεταξύ κράτους και κοινωνίας με τη συμμετοχή των αναγνωρισμένων κοινωνικών φορέων που αναφέρθηκαν.

Τέλος γίνεται προφανές πως το ΕΣΔΙ αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του Εθνικού Κοινωνικού Σχεδιασμού που βρίσκεται σε εξέλιξη και ο οποίος στοχεύει σ' ένα εξορθολογισμένο σύστημα πολιτικών ενσωμάτωσης (inclusive policies), σημαντικού παράγοντα οικοδόμησης μιας συνεκτικής κοινωνίας ενεργών πολιτών, ανδρών και γυναικών.

2.2 Στόχος 1^{ος}: Η Προώθηση της Ισότητας Μεταξύ Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Ο χώρος της Αγοράς Εργασίας διέπεται από πλήθος ανισοτήτων που βασίζονται στο Φύλο. Το γεγονός επισημαίνεται και στον τομέα της απασχόλησης και στον τομέα της επιχειρηματικότητας και στον τομέα της συμμετοχής στα κέντρα λήψης των οικονομικών αποφάσεων.

Είναι ορατή η απουσία των γυναικών από τα κέντρα των οικονομικών (αλλά και συνδικαλιστικών) αποφάσεων, η διαίρεση των επαγγελματιών σε ανδρικά και γυναικεία, η επαγγελματική στασιμότητα των γυναικών και η μειωμένη παρουσία τους σε διευθυντικές θέσεις εργασίας κα. Είναι επίσης γνωστό πως οι γυναίκες αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό ανέργων και μακράς διάρκειας ανέργων στην πλειοψηφία και των ευρωπαϊκών χωρών.

Παράλληλα ως γνωστό, οι άνδρες και οι γυναίκες μισθωτοί δεν κατανέμονται ομοιόμορφα μεταξύ των επαγγελμάτων, των κλάδων, των μορφών απασχόλησης. Οι άντρες καταλαμβάνουν συνήθως τις θέσεις κύρους με τις υψηλότερες αποδοχές σε σχέση με τις γυναίκες (άνιση πρόσβαση), οι οποίες σημειώνεται, υφίστανται πρώτες τις συνέπειες τυχόν οικονομικών κρίσεων. Σε γενικές γραμμές η έμφυλη διάσταση της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας συγκεκριμενοποιείται ειδικότερα:

1. Σχεδόν σε όλα τα κράτη - μέλη, το ποσοστό ανεργίας των γυναικών παραμένει συστηματικά υψηλότερο σε σχέση με αυτό των ανδρών, ενώ η μακροχρόνια ανεργία πλήττει περισσότερο τις γυναίκες.
2. Η διαφορά στο ποσοστό απασχόλησης μεταξύ ανδρών και γυναικών ανέρχεται περίπου κατά μέσο όρο σε 20%.
3. Το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών μειώνεται όταν αυτές έχουν παιδιά, ενώ το αντίθετο ισχύει για τους άνδρες.
4. Ο διαχωρισμός ανδρών και γυναικών στην αγορά εργασίας παραμένει ένα κύριο πρόβλημα για την Ε.Ε.. Ακόμα και οι χώρες εκείνες στις οποίες οι γυναίκες έχουν επιτύχει υψηλά ποσοστά απασχόλησης διαθέτουν διαχωρισμένες επαγγελματικές δομές.
5. Η αμοιβή των γυναικών είναι μικρότερη από αυτή των ανδρών για την ίδια ή για ίσης αξίας εργασία, 15% στην Ε.Ε.. Το φαινόμενο αυτό είναι εντονότερο στην Κύπρο όπου το ποσοστό της διαφοράς ανέρχεται στο 25%.
6. Ο περιορισμός των παραδοσιακά «γυναικείων» επαγγελμάτων από την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών γεγονός που καθιστά αναγκαία την

επαγγελματική κατάρτιση / επανειδίκευση των γυναικών, ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των νέων θέσεων εργασίας.

Ο κατά φύλο επαγγελματικός διαχωρισμός της απασχόλησης «απορρέει από τις διαδικασίες κοινωνικοποίησης των φύλων, τους περιορισμούς που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες, ως προς την αμειβόμενη εργασία, (κατά φύλο διαίρεση της οικιακής εργασίας ή κοινωνικό κράτος που στηρίζεται στο οικογενειακό πρότυπο του άνδρα κουβαλητή και της εξαρτημένης συζύγου) και από τις διακρίσεις φύλου στην αγορά εργασίας».

Έντονο επίσης χαρακτηριστικό της αγοράς εργασίας της Κύπρου είναι το μισθολογικό χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών καθώς επίσης και η απουσία των γυναικών από τις υψηλές θέσεις της εργασιακής / επιχειρηματικής πυραμίδας.

Η Σύνοδος της Λισσαβόνας έθεσε την ισότητα ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών ως βασικό συστατικό στοιχείο των αναπτυξιακών προοπτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της πολιτικής της για την απασχόληση. Εξειδικεύονται μάλιστα και σε ποσοτικούς στόχους, μεταξύ των οποίων και η αύξηση του ποσοστού απασχόλησης από 51 % που ήταν το 2000 σε 60 % μέχρι το 2010. Για την Κύπρο ο στόχος αυτός τέθηκε στο 63% μέχρι το 2010. Ταυτόχρονα επιδιώκεται η άρση των διακρίσεων και ανισοτήτων που βασίζονται στο Φύλο, με έμφαση στο χάσμα των μισθών, η προώθηση των γυναικών σε διοικητικές θέσεις ευθύνης, η εξάλειψη του φαινομένου της «γυάλινης οροφής», η συμφιλίωση επαγγελματικής – οικογενειακής ζωής (με ταυτόχρονη ανακατανομή των κοινωνικών ρόλων των φύλων στην οικογένεια) και η μείωση της γυναικείας ανεργίας, η βελτίωση και η ανάπτυξη των επιχειρήσεων των γυναικών κλπ. Όλα αυτά όμως θα πρέπει να προωθηθούν σε συνδυασμό με την ανάπτυξη δομών και υπηρεσιών για παιδιά, ηλικιωμένους, ασθενείς κλπ. που θα επιτρέψουν την πρόσβαση των γυναικών με ίσους όρους στην αγορά εργασίας και την ανακατανομή των κοινωνικών ρόλων στο εσωτερικό της οικογένειας.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η άρση των διακρίσεων που βασίζονται στο Φύλο, επιτυγχάνει μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και δικαιότερη ανακατανομή του κοινωνικού πλούτου. Η δε ήπια ένταξη στην αγορά εργασίας και η αξιοποίηση προς όφελος της εθνικής οικονομίας και όχι μόνο, γυναικών που προέρχονται από διαφορετικές εθνικές / θρησκευτικές κλπ. κουλτούρες περιορίζει τον αποκλεισμό, αναδεικνύει τις αξίες της ετερότητας και της πολυπολιτισμικότητας και λειτουργεί προς όφελος και της κοινωνικής ειρήνης και της κοινωνικής συνοχής, προϋποθέσεων και μοχλών οικονομικής ανάπτυξης.

Στην Κύπρο, παρά το ψηλό σε σχέση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ποσοστό γυναικείας απασχόλησης, που το 2005 ανήλθε στο 58,4%, έναντι 56,3% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 25, αλλά

και του ανεπτυγμένου σχετικού θεσμικού πλαισίου, παρατηρούνται φαινόμενα ανισοτήτων που συνδέονται με τα φύλα και τις διακρίσεις στην αγορά εργασίας. Οι γυναίκες εξακολουθούν να υποαντιπροσωπεύονται στην οικονομική ζωή και τα κέντρα λήψης οικονομικών αποφάσεων. Για παράδειγμα, παρά την ύπαρξη δύο πολύ σημαντικών νόμων, όπως είναι ο Νόμος «περί της Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και την Επαγγελματική Εκπαίδευση» (Ν. 205(1)2002) και ο Νόμος «περί της Ίσης Αμοιβής Μεταξύ Ανδρών και Γυναικών για την Ίδια Εργασία ή Εργασία Ίσης Αξίας» (Ν. 177(1)2002), το μισθολογικό χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών εξακολουθεί να υφίσταται και ανέρχεται το 2006 στο 25%.

Το χάσμα αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών στην Κύπρο (25% το 2006), παρόλο που είναι αρκετά ψηλό σε σχέση με το μέσο όρο της Ε.Ε. (15% το 2006), παρουσιάζει σημαντική βελτίωση σε σχέση με τα επίπεδα του 1995 (29%), ενώ αναμένεται να συνεχίσει την καθοδική του τάση καθώς όλο και περισσότερες γυναίκες-επαγγελματίες εισέρχονται στην αγορά εργασίας και το εκπαιδευτικό τους επίπεδο συνεχώς αυξάνεται. Τα ψηλά ποσοστά απασχόλησης γυναικών σε ανειδίκευτα επαγγέλματα και τα εμπόδια πρόσβασης στα ψηλότερα επίπεδα της ιεραρχίας, ειδικότερα στον ιδιωτικό τομέα, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες δημιουργίας του χάσματος.

Η δραστικότερη μείωση του χάσματος στις αμοιβές μεταξύ ανδρών και γυναικών αποτελεί δέσμευση της Κυπριακής Δημοκρατίας έναντι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στόχο του Εθνικού Προγράμματος της Κύπρου για τη Στρατηγική της Λισαβόνας. Με σκοπό την εκτίμηση και ανάλυση του χάσματος αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών στην Κύπρο, την ανάλυση του μέγιστου εφικτού επιπέδου ανέλιξης των γυναικών (glass ceiling effect), την αναγνώριση των πιθανών αιτιών που προκαλούν το χάσμα, τη μελέτη και παράθεση καλών πρακτικών που εφαρμόζονται σε κράτη μέλη της Ε.Ε. και αλλού, καθώς και τη διατύπωση συγκεκριμένων εισηγήσεων για μείωση του χάσματος, το Τμήμα Εργασιακών Σχέσεων ανέθεσε σε εξωτερικό Σύμβουλο την εκπόνηση σχετικής διαγνωστικής μελέτης με θέμα: «Ανάλυση του χάσματος αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών στην Κύπρο και πρακτικές εισηγήσεις για μείωση του». Βρίσκεται ήδη ενώπιον του Τμήματος η Ενδιάμεση Έκθεση Αποτελεσμάτων της μελέτης, και αφού ολοκληρωθεί το τελικό της στάδιο θα ακολουθήσει διάχυση των αποτελεσμάτων της προς όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, με στόχο την ανάληψη των κατάλληλων μέτρων και πρωτοβουλιών για μείωση του χάσματος.

Επίσης ενόψει της υιοθέτησης της Οδηγίας 2006/54/EK για την Εφαρμογή της Αρχής των Ίσων Ευκαιριών και της Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών σε Θέματα Εργασίας και Απασχόλησης (η οποία ενοποιεί τις κύριες διατάξεις τεσσάρων άλλων Οδηγιών) κρίθηκε σκόπιμη η ετοιμασία νέου εξαρχής νομοσχεδίου περί Καταβολής Ίσης Αμοιβής μεταξύ Ανδρών και Γυναικών για την Ίδια Εργασία ή για Εργασία Ίσης Αξίας. Στόχος είναι μέχρι το τέλος του 2007 το νομοσχέδιο που βρίσκεται ενώπιον της Βουλής.

Με στόχο τη διασφάλιση της ισότητας στις αμοιβές, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δρομολόγησε κατά το 2005 τις απαραίτητες ενέργειες για την απάλειψη ή και τροποποίηση οποιωνδήποτε προνοιών που περιλαμβάνονται σε ατομικές ή συλλογικές συμβάσεις εργασίας οι οποίες αντίκεινται στις πρόνοιες του περί Καταβολής Ίσης Αμοιβής μεταξύ Ανδρών και Γυναικών για την Ίδια Εργασία ή για Εργασία Ίσης Αξίας Νόμου (Ν.177(Ι)/2002). Επιπλέον, κατά την ανανέωση ή συνομολόγηση νέων συμβάσεων, το Τμήμα Εργασιακών Σχέσεων του Υπουργείου, υποδεικνύει, στα πλαίσια του συμβουλευτικού του ρόλου, την αποφυγή προνοιών οι οποίες συνιστούν άμεση ή έμμεση διάκριση με βάση το φύλο.

Σχετικά με το ποσοστό ανεργίας των γυναικών, από το 7,8% που ήταν το 2000 υποχώρησε στο 6,5% το 2005, εξακολουθεί όμως να είναι υψηλότερο από αυτό των ανδρών που φθάνει στο 4,4%. Στην Κύπρο η σημασία της γυναικείας απασχόλησης αναδεικνύεται ιδιαίτερα στον τομέα των υπηρεσιών όπου εργάζεται το 84,7% του γυναικείου εργασιακού της δυναμικού. Πρόσθετο χαρακτηριστικό της αγοράς εργασίας της Κύπρου είναι ότι περίπου 140.000 γυναίκες παραμένουν οικονομικά αδρανείς, δηλαδή γυναίκες που δεν αναζητούν μεν εργασία, αλλά θα επιθυμούσαν να είχαν. Προβληματική είναι επίσης η πρόσβαση στην αγορά εργασίας των γυναικών ηλικίας 45-60 ετών, λόγω κυρίως μικρότερης επαφής με την αγορά εργασίας, αλλά και άλλων εμποδίων και διακρίσεων.

Όσον αφορά στη γεωργία, το ποσοστό ανεργίας των γυναικών παραμένει χαμηλό και διαφοροποιείται αισθητά (όπως και η συμμετοχή τους στην αγροτική ενασχόληση) ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση («μη έγγαμες» – άγαμες, διαζευγμένες, χήρες κα). Το βέβαιο είναι πάντως πως η απασχόληση των γυναικών στη γεωργία γενικά παρουσιάζει πτωτική τάση καθώς αυτές στρέφονται σε εξωγεωργικά επαγγέλματα. Το γεγονός συνδέεται και με την άνοδο του μορφωτικού επιπέδου των γυναικών της νεότερης γενιάς.

Επιδίωξη είναι σήμερα η διευρυμένη συμμετοχή των γυναικών της υπαίθρου στην οικονομική ζωή και τις διαδικασίες κοινωνικής ανάπτυξης και συνοχής γεγονός που επιβάλλει, μεταξύ των άλλων, εφαρμογή διαρθρωτικών πολιτικών που θα καταστήσουν τον αγροτικό χώρο εξίσου θελκτικό με τον αστικό, αλλά και ενημέρωση/ ενδυνάμωση των γυναικών της υπαίθρου με συγκεκριμένες ενέργειες όπως π.χ τη δημιουργία δομών συμβουλευτικής της αγροτικής απασχόλησης και επιχειρηματικότητας.

Οι εθνικές πολιτικές για την ισότητα των φύλων στην εργασία και την οικονομική ζωή εν γένει – και όχι μόνο – επηρεάστηκαν από τις πολιτικές και τις δράσεις της κοινότητας – οι οποίες διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο και ενίσχυσαν την πολιτική τους νομιμότητα – καθώς η ανάπτυξή τους συνέπεσε με τις διαδικασίες ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε.. Η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις ασκούμενες από την Δημοκρατία πολιτικές απασχόλησης αποτελεί υποχρέωσή της ως κράτους – μέλους και αποτυπώνεται σε όλα τα Προγράμματα / Σχέδια της Κυπριακής Δημοκρατίας: Εθνικό Σχέδιο Δράσης για

την Απασχόληση, για την Κοινωνική Ενσωμάτωση, Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης, Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, Εθνικό Πρόγραμμα για τη Στρατηγική για τη Λισαβόνα.

Οι βασικοί στόχοι του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Απασχόληση και την Κοινωνική Ενσωμάτωση είναι:

- Ουσιαστική μείωση των διαφορών ανάμεσα στα φύλα (ποσοστό απασχόλησης, ανεργίας και αμοιβές) μέσα από μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που συνδυάζει την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου με ειδικές παρεμβάσεις πολιτικής για ενθάρρυνση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας
- Προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερος συνδυασμός επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής θα πρέπει μέχρι το 2010 να προσφέρονται υπηρεσίες φροντίδας παιδιών σε:
 - τουλάχιστον 90% των παιδιών ηλικίας από 3 ετών μέχρι την έναρξη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, και
 - τουλάχιστον 33% των παιδιών κάτω των 3 ετών.

Ταυτόχρονα έχει δοθεί έμφαση σε «στοχευμένα ειδικά μέτρα» που αποβλέπουν στη διευκόλυνση της ένταξης στην απασχόληση ανέργων και οικονομικά ανενεργών γυναικών μέσω:

- της απόκτησης εξειδικευμένων συμπληρωματικών γνώσεων και δεξιοτήτων κατάρτισης ή/και εργασιακής πείρας
- της στήριξης τους στην τοποθέτηση τους σε κατάλληλες θέσεις εργασίας
- της ελάφρυνσης τους από τις οικογενειακές υποχρεώσεις φροντίδας παιδιών και άλλων εξαρτώμενων ατόμων και
- της παροχής δυνατότητας επιλογής ευέλικτης διευθέτησης του χρόνου ή και του χώρου εργασίας.

παράλληλα με δραστηριότητες ενημέρωσης των αδρανούντων γυναικών για τις επικρατούσες συνθήκες στην αγορά εργασίας με στόχο την πληρέστερη ενημέρωση τους αναφορικά με τις διαθέσιμες επιλογές επαγγελμαμάτων και τις ευκαιρίες κατάρτισης.

- Σήμερα και στη χώρα μας έχει αναγνωρισθεί πως η προώθηση της πρόσβασης των γυναικών στην αγορά εργασίας αποτελεί σημαντικό συστατικό της συνολικής στρατηγικής για την απασχόληση και την ανάπτυξη, με επίκεντρο την αύξηση της ποσότητας και ποιότητας του εργατικού δυναμικού, καθώς και την αναβάθμιση και καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου κεφαλαίου. Στο σημείο αυτό αξίζει να τονιστεί ο σημαντικός ρόλος της επαγγελματικής κατάρτισης, η οποία είναι δυνατόν να αμβλύνει αδυναμίες και να συμπληρώσει το εκπαιδευτικό σύστημα. Η συμμετοχή των Κυπρίων γυναικών στην επαγγελματική εκπαίδευση είναι υψηλή, 40%. Σε αντίθεση με τη δευτεροβάθμια τεχνική εκπαίδευση που

βρίσκεται στο 16,8% και τα εσπερινά τεχνικά σχολεία που βρίσκεται στο 24%. Επιδίωξη κατά συνέπεια των αρμοδίων κυπριακών υπηρεσιών αποτελεί ο σχεδιασμός και η υλοποίηση προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης που διασφαλίζουν την ισότητα των ευκαιριών πρόσβασης τόσο στην ίδια την κατάρτιση όσο και στην αγορά εργασίας.

Ωστόσο, παράλληλα με τις προαναφερόμενες επιδιώξεις κρίνεται απαραίτητη η δραστηριοποίηση των αρμοδίων αρχών προς τις ακόλουθες σημαντικές κατευθύνσεις:

- **Τον περιορισμό της κατά φύλο διαίρεσης της αγοράς εργασίας** με ενεργοποίηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (με έμφαση στις νέες τεχνολογίες), την ενίσχυση θετικών δράσεων εντός των επιχειρήσεων με θέσπιση κινήτρων και ανάδειξη των πλεονεκτημάτων που μπορούν να προκύψουν για τις επιχειρήσεις από την ισόρροπη εργοδότηση ανδρών και γυναικών, την ανάδειξη του κοινωνικού τους ρόλου, την ενθάρρυνση της απασχόλησης των γυναικών σε μη παραδοσιακά «γυναικεία» επαγγέλματα, την ουσιαστική και σε όλα τα επίπεδα και τομείς προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, την ενίσχυση της διάστασης του φύλου στη σχέση σχολείου και αγοράς εργασίας κλπ.
- **Τη συμφιλίωση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής**, βασική προτεραιότητα της Ε.Ε. ήδη από το 2002, καθώς αποτελεί κρίσιμο παράγοντα της ευρωπαϊκής πολιτικής για την απασχόληση και την διαδικασία κοινωνικής ενσωμάτωσης. Αποσκοπεί στην διασφάλιση ευνοϊκών συνθηκών για την είσοδο, την επανένταξη και την παραμονή στην αγορά εργασίας ανδρών και γυναικών και συνδέεται άμεσα και καθοριστικά με το αίτημα της ανακατανομής των κοινωνικών ρόλων στο εσωτερικό της οικογένειας και με την παροχή υπηρεσιών φροντίδας σε εξαρτώμενα άτομα, παιδιά και ηλικιωμένους. Ταυτόχρονα επιβάλλεται η παραπέρα ενίσχυση της μητρότητας ως κοινωνικού λειτουργήματος με συγκεκριμένα μέτρα όπως την επέκταση του χρόνου παροχής άδειας μητρότητας και γονικής άδειας, καθώς και η σταδιακή παροχή γονικής άδειας μετ' απολαβών. Οι τελευταίες απαιτούν ενθάρρυνση λήψης τους από τους εργαζόμενους γονείς, καθώς συντελούν σημαντικά στην ανακατανομή των κοινωνικών ρόλων στην οικογένεια.

Προς την κατεύθυνση αυτή σημαντικό ρόλο έχουν να παίξουν οι επιχειρήσεις με σχέδια αξιοποίησης του συνόλου των εργαζομένων, με τη διαμόρφωση εργασιακού περιβάλλοντος φιλικού και προς τις γυναίκες αλλά και την οικογένεια ευρύτερα και τη θέσπιση του καινοτόμου θεσμού των Συμβούλων Ισότητας στο πλαίσιό τους.

- **Την αξιοποίηση της δια βίου μάθησης και την παροχή ευκαιριών επαγγελματικής εκπαίδευσης και οργανωμένης εργασιακής εμπειρίας** με έμφαση στις γυναίκες που παραμένουν οικονομικά αδρανείς

ώστε να βελτιωθούν ουσιαστικά οι δυνατότητες ένταξης / επανένταξής τους στην αγορά εργασίας.

- **Την προώθηση σύγχρονων και ευέλικτων μορφών απασχόλησης** για εκείνες τις γυναίκες που επιθυμούν να εργαστούν στη βάση ευέλικτων ρυθμίσεων που να τους παρέχουν όμως την απαιτούμενη ασφάλεια, τόσο με βάση τις ισχύουσες συλλογικές συμβάσεις όσο και την εργατική νομοθεσία, επισημαίνοντας πάντως πως βασική επιδίωξη παραμένει η ένταξη των Κυπρίων γυναικών στην πλήρη, ρυθμιζόμενη από τις ισχύουσες συλλογικές συμβάσεις εργασίας απασχόληση.
- **Τη βελτίωση των συνθηκών ζωής και του βιοτικού επιπέδου των γυναικών οι οποίες ανήκουν σε διαφορετικές και «ευαίσθητες» κοινωνικές κατηγορίες** (μονογονεϊκές οικογένειες, ηλικιωμένες, μετανάστριες, κλπ) και οι οποίες είναι εκτεθειμένες στον κίνδυνο της φτώχειας.
- **Την ενίσχυση και ενθάρρυνση της γυναικείας επιχειρηματικότητας και αυτοαπασχόλησης** με χορήγηση οικονομικών, διοικητικών και εκπαιδευτικών κινήτρων και τη δημιουργία δομών ενθάρρυνσης και επιχειρηματικής συμβουλευτικής.

2.2.1 Προτεινόμενες Δράσεις

1. Καταγραφή και αναβάθμιση των ήδη υφισταμένων δομών φύλαξης παιδιών και ηλικιωμένων. Δημιουργία νέων στο κέντρο και την περιφέρεια. Προσαρμογή των όρων λειτουργίας και προσφοράς υπηρεσιών στις ανάγκες των εργαζομένων, σύμφωνα και με τις επιδιώξεις του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Απασχόληση και το Εθνικό Σχέδιο για την Κοινωνική Ενσωμάτωση.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
-Φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης
-Γυναικείες Οργανώσεις
-ΜΚΟ

2. Εκπόνηση σχετικής διαγνωστικής μελέτης με θέμα: «Ανάλυση του χάσματος αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών στην Κύπρο και πρακτικές εισηγήσεις για μείωσή του», με σκοπό την ανάλυση του χάσματος αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών και των αιτιών που το προκαλεί και την αποτελεσματική αξιοποίηση των συμπερασμάτων σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους.

Αρμόδιος Φορέας: -Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

3. Συνέχιση του Προγράμματος Ενίσχυσης της Γυναικείας Επιχειρηματικότητας που εφαρμόζεται από το 2002. Το πρόγραμμα θα τροποποιηθεί σύμφωνα με τις εμπειρίες που αποκτήθηκαν μέχρι σήμερα από την εφαρμογή του. Το πρόγραμμα στοχεύει στην οικονομική ενίσχυση γυναικών ηλικίας 18-55 ετών για τη δημιουργία μικρών επιχειρηματικών μονάδων στους τομείς της μεταποίησης, του εμπορίου και των υπηρεσιών. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στην περιφερειακή ανάπτυξη και την τοπική οικονομία.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού

4. Πρόγραμμα κατάρτισης γυναικών που επιλέγονται να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του Προγράμματος Ενίσχυσης της Γυναικείας Επιχειρηματικότητας. Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης είναι η παροχή προς τις συμμετέχουσες γυναίκες εξειδικευμένων θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων, προσαρμοσμένων στα κυπριακά δεδομένα, σε θέματα ανάπτυξης της Επιχειρηματικότητας και Διεύθυνσης Νεοσύστατων Επιχειρήσεων.

Αρμόδιοι Φορείς: -Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού
-Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού

5. Προώθηση της Κατάρτισης και Απασχολησιμότητας του Αδρανούς Γυναικείου Δυναμικού. Σκοπός του προγράμματος είναι η προσφορά

ευκαιριών επαγγελματικής κατάρτισης και οργανωμένης εργασιακής πείρας σε οικονομικά αδρανείς γυναίκες, με σκοπό να αυξηθούν οι δυνατότητες ένταξης / επανένταξης τους στην αγορά εργασίας.

Αρμόδιοι Φορείς: -Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού
-Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

6. Προώθηση της Κατάρτισης και Απασχολησιμότητας Ανέργων. Σκοπός του προγράμματος είναι η προσφορά ευκαιριών επαγγελματικής κατάρτισης και οργανωμένης εργάσιμης πείρας σε ανέργους για να αυξηθούν οι δυνατότητες ένταξης/επανένταξης τους στην αγορά εργασίας. Προτεραιότητα για συμμετοχή στο πρόγραμμα θα δοθεί σε γυναίκες.

Αρμόδιοι Φορείς: - Κέντρο Παραγωγικότητας
- Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

7. Προώθηση της κατάρτισης και απασχολησιμότητας αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Σκοπός του Σχεδίου είναι η προσφορά ευκαιριών επαγγελματικής κατάρτισης και οργανωμένης εργασιακής πείρας σε νέους απόφοιτους σχολών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που δεν έχουν συμπληρώσει το 25^ο έτος της ηλικίας τους και δεν έχουν αποκτήσει πείρα πέραν των εννέα μηνών από την αποφοίτησή τους, έτσι που να βελτιωθεί η απασχολησιμότητα τους και οι δυνατότητες ένταξης τους στην εργασία.

Αρμόδιοι Φορείς: - Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού
- Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

8. Με βάση τα αποτελέσματα του πιλοτικού Σχεδίου Επιχορήγησης Επιχειρήσεων που προσλαμβάνουν γυναίκες σε νέες θέσεις εργασίας με ευέλικτες ρυθμίσεις, το οποίο έχει τεθεί σε εφαρμογή, θα διαμορφωθεί πολιτική για ευρύτερη εφαρμογή ευέλικτων μορφών απασχόλησης που να καλύπτουν και άλλες ομάδες του πληθυσμού. Οι γυναίκες θα συνεχίσουν να αποτελούν ομάδα – στόχο.

Αρμόδιοι Φορείς: - Κέντρο Παραγωγικότητας
- Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
-Κοινωνικοί Εταίροι

9. Έρευνα καταγραφής των αναγκών και προσδοκιών γυναικών «διαφορετικών» πολιτισμικών ομάδων καθώς και των παιδιών τους και δημιουργία εκπαιδευτικών/επαγγελματικών δομών, με στόχο την παροχή γλωσσομάθειας και επαγγελματικού προσανατολισμού.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εσωτερικών
-Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
-Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
-ΜΚΟ

10. Προγράμματα Πληροφόρησης/ευαισθητοποίησης συνδικαλιστικών στελεχών (ανδρών και γυναικών) προκειμένου να εντάξουν τη διάσταση του φύλου στις συνδικαλιστικές τους διεκδικήσεις.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Φορείς Ισότητας
-Γυναικείες Οργανώσεις
-ΜΚΟ
-Κοινωνικοί Εταίροι

11. Προγράμματα ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης εργοδοτών προκειμένου να υιοθετήσουν πολιτικές συμφιλίωσης επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής τόσο για γυναίκες όσο και άνδρες (ευέλικτες μορφές, υπηρεσίες φροντίδας, προστασία μητρότητας, γονική άδεια, καταπολέμηση σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο εργασίας κ.ά). Συνεχής ενημέρωση σε κεντρικό και επαρχιακό επίπεδο και πληροφόρηση του κοινού σχετικά με το περιεχόμενο νόμων που ρυθμίζουν δικαιώματα εργαζομένων μέσω της έκδοσης σχετικών οδηγιών, της παρουσίασης ενημερωτικών μηνυμάτων στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, της διοργάνωσης ειδικών σεμιναρίων, της συμμετοχής στην κρατική έκθεση κ.λ.π.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Φορείς Ισότητας
-Γυναικείες Οργανώσεις
-ΜΚΟ
-Εργοδοτικοί Φορείς.

12. Θέσπιση κινήτρων προκειμένου οι επιχειρήσεις να προχωρήσουν σε ενέργειες δημιουργίας επιχειρηματικού περιβάλλοντος φιλικού προς τις γυναίκες και την οικογένεια. Θέσπιση ετήσιου σχετικού βραβείου.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εμπορίου Βιομηχανίας και Τουρισμού
-Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Πανεπιστήμιο Κύπρου
-Φορείς Ισότητας
-Γυναικείες Οργανώσεις
-Εργοδοτικοί Φορείς.

13. Δράσεις ενίσχυσης της γυναικείας επιχειρηματικότητας και αυτοαπασχόλησης με χορήγηση οικονομικών, εκπαιδευτικών και οργανωτικών / διοικητικών κινήτρων. Δημιουργία εξειδικευμένων φορέων περιλαμβανομένου Φορέα Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, στήριξης και πληροφόρησης, εισαγωγής σχεδίων διευκόλυνσης πρόσβασης στη χρηματοδότηση, και ανάπτυξης επιχειρηματικών δικτύων.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Ένωση Τραπεζών Κύπρου
-Γυναικείες Οργανώσεις- Φορείς Ισότητας
-Εργοδοτικοί Φορείς

14. Δράσεις για την ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης των γυναικών στον γεωργικό τομέα μέσω κυρίως του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης (2007-2013) με χορήγηση οικονομικών κινήτρων και εκπαιδευτικών σεμιναρίων σε θέματα αγροτουρισμού, οργάνωσης διαχείρισης αγροτικής εκμετάλλευσης, ευρωπαϊκά κονδύλια κ.ά.).

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος
-Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού
-ΚΟΤ
-Φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης
-Αγροτικές Οργανώσεις
-Τραπεζικοί και Συνεργατικοί Οργανισμοί
-Γυναικείες Οργανώσεις
-Φορείς ισότητας

15. Συστηματική παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των νομοθεσιών και αφορούν την ισότητα στην εργασία (προστασία μητρότητας, γονική άδεια, ισομισθία, ισότητα ευκαιριών στην απασχόληση και επαγγελματική κατάρτιση, σεξουαλική παρενόχληση κ.ά.).

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
-Επιτροπή Ίσων Ευκαιριών στην Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση
-Επίτροπο Διοικήσεως (Αρχή Ισότητας)
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Κοινωνικοί Εταίροι

16. Επεξεργασία νέων μέτρων που να συμβάλλουν στη συμφιλίωση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
-Κοινωνικοί Εταίροι
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας

2.3 Στόχος 2^{ος}: Προώθηση της Ισότητας στην Εκπαίδευση, την Επιστήμη και την Έρευνα

Είναι γεγονός πως τις τελευταίες δεκαετίες και στην Κύπρο και στην υπόλοιπη Ευρώπη έχουν προκύψει νέα δεδομένα όσον αφορά στη σχέση των νέων γυναικών με την εκπαίδευση. Τα δεδομένα αυτά είναι:

- α) η ισόρροπη συμμετοχή αγοριών και κοριτσιών σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες
- β) οι καλύτερες σχολικές επιδόσεις των κοριτσιών
- γ) η προώθησή τους με μεγαλύτερη επιτυχία στη τριτοβάθμια εκπαίδευση
- δ) το ότι αποτελούν περισσότερο από 50 % του φοιτητικού πληθυσμού
- ε) το ότι η επιτυχής πορεία τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση τους επιτρέπει τη διεκδίκηση θέσεων υψηλού κύρους και αμοιβών
- στ) η εξάλειψη, εξαιτίας των προαναφερθέντων, αναχρονιστικών κοινωνικών αντιλήψεων για τη γυναικεία εκπαίδευση.

Εντούτοις, οι κοινωνικές διακρίσεις που βασίζονται στα φύλα αντανakλώνονται και στο χώρο της εκπαίδευσης και μάλιστα σε όλα τα είδη και τις βαθμίδες της. Αφορούν δε σε τομείς όπως τα αναλυτικά προγράμματα, τα εγχειρίδια και τα συγγράμματα, τις διδακτικές πρακτικές, τις προσδοκίες των εκπαιδευτικών απέναντι στα αγόρια και τα κορίτσια, την έλλειψη μαθημάτων που προωθούν την επικοινωνία και τη συντροφικότητα ανάμεσα στα φύλα, το λόγο που αρθρώνεται (και ο οποίος καθιστά συνήθως «αόρατο» το θηλυκό γένος), τον επαγγελματικό προσανατολισμό, την έμφυλη κατανομή των εκπαιδευτικών στην επαγγελματική ιεραρχία, στα συνδικαλιστικά όργανα και στα όργανα λήψης των εκπαιδευτικών αποφάσεων κα. Ειδικότερα, όσον αφορά στους εκπαιδευτικούς και τις θέσεις τους στην εκπαιδευτική ιεραρχία, αυτή έρχεται σε αντίθεση με τη διαχρονικά υψηλή σε ποσοστά συμμετοχή των γυναικών στο συγκεκριμένο χώρο απασχόλησης (για παράδειγμα οι γυναίκες εκπαιδευτικοί στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση αποτελούν το 71% αλλά η εκπροσώπησή τους στα κέντρα λήψης εκπαιδευτικών και συνδικαλιστικών αποφάσεων είναι ιδιαίτερα χαμηλή και τις θεσμικές ρυθμίσεις για την ισότητα των φύλων στην αγορά εργασίας. Ενδεικτική συνέπεια των ανωτέρω αποτελεί λ.χ ο καταμερισμός των σπουδών μεταξύ των φύλων που προσδιορίζεται από παραδοσιακές αντιλήψεις και πρακτικές. Είναι εμφανής τόσο στις πανεπιστημιακές σχολές όσο και σε πεδία αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, γεγονός που επηρεάζει αποφασιστικά τις επαγγελματικές επιλογές των γυναικών και την μετέπειτα επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Συντελεί αποφασιστικά στην αναπαραγωγή της έμφυλης διαίρεσης των επαγγελμάτων στην αγορά εργασίας. Για παράδειγμα, το 2001-02 το 79% του Κυπριακού φοιτητικού πληθυσμού των ανθρωπιστικών επιστημών ήταν γυναίκες ενώ στις πολυτεχνικές, οικονομικές κλπ σχολές το ποσοστό των γυναικών έφτανε μόλις το 21%.

Εξετάζοντας τις εκπαιδευτικές επιλογές των κοριτσιών, είναι προφανές πως ενώ αποτελούν την πλειοψηφία του φοιτητικού πληθυσμού στις Φιλοσοφικές / Παιδαγωγικές Σχολές και στις σχολές αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης που αφορούν επαγγέλματα φροντίδας (βρεφοκόμοι, αισθητικοί κλπ.), υποαντιπροσωπεύονται στις θετικές επιστήμες, νέες τεχνολογίες και στα τεχνικά επαγγέλματα. Σημειώνεται όμως ότι με βάση στοιχεία της Υπηρεσίας Εξετάσεων του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, παρατηρείται ανάμεσα στους νέους η τάση για μείωση των στερεότυπων αντιλήψεων και νοοτροπίας για παραδοσιακά επαγγέλματα των δύο φύλων.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η σχέση των γυναικών με τις νέες τεχνολογίες. Η μεγάλη πλειοψηφία των ενασχολούμενων με την εισαγωγή στοιχείων στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές είναι γυναίκες δακτυλογράφοι. Αντίθετα στην ειδικότητα των προγραμματιστών /αναλυτών οι άντρες αποτελούν την απόλυτη πλειοψηφία. Στην Κύπρο δε – σύμφωνα με στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας – υφίσταται σημαντική διαφορά ακόμα και στη χρήση του διαδικτύου, καθώς το χρησιμοποιεί το 26,9% των ανδρών άνω των 15 ετών, έναντι του 20,1% των γυναικών της ίδιας ηλικίας.

Ένας άλλος τομέας στον οποίο γίνεται ιδιαίτερα εμφανής η υποαντιπροσώπηση των γυναικών είναι η Μεταπτυχιακή Εκπαίδευση. Εκεί, παρά τη σημειούμενη πρόοδο, η αναλογία κατόχων μεταπτυχιακών διπλωμάτων είναι 1:2 προς όφελος των ανδρών, γεγονός που συνδέεται και με την υποαντιπροσώπηση των γυναικών στην επιστημονική έρευνα και στην περιορισμένη συμμετοχή τους στην ακαδημαϊκή κοινότητα (και ακόμα πιο ισχνή στα κέντρα λήψης των εκπαιδευτικών αποφάσεων της κοινότητας αυτής), όπου συνωστίζονται στις χαμηλότερες βαθμίδες και ευρύτερα σε θέσεις χαμηλού κύρους, θέτοντας ουσιαστικά τη γυναικεία επιστημονική εμπειρία στο περιθώριο. Ειδικότερα σε ό,τι αφορά στην έρευνα, η υποαντιπροσώπηση των γυναικών συνεπάγεται σημαντικές απώλειες σε ανθρώπινους πόρους στο πλαίσιο της προσπάθειας που καταβάλλει η Ε.Ε. να καλύψει το χάσμα που υφίσταται στη σχέση της με τις Η.Π.Α. και στην επιδίωξη της ανάπτυξης μίας ανταγωνιστικής οικονομίας, βασισμένη στη γνώση.

Από την άλλη, τονίζεται ότι η συμμετοχή της Κύπρου σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα στον τομέα της εκπαίδευσης που στόχο έχουν, μεταξύ άλλων, την προώθηση της ισότητας των δύο φύλων, έχει συμβάλει σε κάποιο βαθμό στην προώθηση ευρύτερα της ισότητας στην εκπαίδευση. Αξίζει να σημειωθεί ότι το ενδιαφέρον από τις γυναίκες εκπαιδευτικούς, τις φοιτήτριες και τις μαθήτριες ήταν αισθητά μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ενδιαφέρον των ανδρών στις Δράσεις COMENIUS 1, COMENIUS 2 και ERASMUS.

Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση έμφυλων πολιτικών στον εκπαιδευτικό χώρο συνδέεται με την επίτευξη άλλων στόχων όπως αυτός της διαμόρφωσης ανεκτικής και αντιδογματικής προσωπικότητας, αναγνώρισης και αποδοχής της ετερότητας, κατάκτησης ισότιμων επικοινωνιακών πρακτικών κλπ. Οι πολιτικές

αυτές, απαιτούν ολιστικές προσεγγίσεις και διερεύνηση από τη σκοπιά του φύλου όλων των παραγόντων που επηρεάζουν το εκπαιδευτικό σύστημα.

Στο πλαίσιο της είναι δυνατό να προωθηθεί η ισότητα των φύλων και να αναδειχθεί σε θεμελιώδη αξία της δημοκρατίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και ισοπολιτείας. Βασικό ρόλο προς την κατεύθυνση αυτή επιτελεί:

α) Ο εμπλουτισμός των διδακτικών προγραμμάτων της πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τη διάσταση του φύλου (ιστορία των γυναικών, ενημέρωση για τη θέση των γυναικών στην κοινωνία σήμερα, η αναγκαιότητα της ανακατανομής των κοινωνικών ρόλων στην οικογένεια, προβολή του μοντέλου της ισότιμης πρόσβασης των φύλων στην κοινωνία και την εργασία και τα κέντρα λήψης των αποφάσεων κλπ.). Στο σημείο αυτό αξίζει να τονιστεί η σημασία του εμπλουτισμού των διδακτικών προγραμμάτων με μαθήματα που αναπτύσσουν την επικοινωνία και τη συντροφικότητα μεταξύ των φύλων και καταρρίπτουν μύθους και ιδεολογήματα γύρω από το ανθρώπινο σώμα και τις σχέσεις των φύλων. Χαρακτηριστικό τέτοιο μάθημα είναι αυτό της Σεξουαλικής Αγωγής που, εκτός των άλλων, ενισχύει την υπευθυνότητα και την αυτοεκτίμηση των παιδιών, αναπτύσσει την προσωπικότητα τους και συμβάλλει στην υιοθέτηση υγιών στάσεων και συμπεριφορών ζωής. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Κύπρο, η σεξουαλική ή διαφυλική αγωγή είναι ήδη ενταγμένη διαθεματικά στα αναλυτικά προγράμματα της Μέσης Εκπαίδευσης και ότι λειτουργεί πιλοτικό πρόγραμμα διαφυλικής αγωγής σε έξι Γυμνάσια παγκύπρια με προοπτική για ευρύτερη εφαρμογή του. Επίσης, το μάθημα της κοινωνικής αγωγής διδάσκεται από Σύμβουλους καθηγητές και καλύπτει κυρίως το ψυχοσυναισθηματικό τομέα. Γενικά, γίνεται προσπάθεια ώστε τα μαθήματα στα δημόσια σχολεία της Κύπρου, να συμβάλλουν στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων ζωής των μαθητών, όπως επικοινωνία, λήψη αποφάσεων, κριτική σκέψη, υπευθυνότητα κλπ. Καταβάλλονται δε προσπάθειες για διαμόρφωση σύγχρονου εκπαιδευτικού υλικού που θα περιλαμβάνει τη διάσταση του φύλου, με διδακτικές παρεμβάσεις και παρεμβατικές δραστηριότητες στο πλαίσιο της σχολικής κοινότητας. Πέραν των διδακτικών προγραμμάτων που εισάγονται στα σχολεία, εφαρμόζεται από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού η συνεργατική μάθηση ως διδακτική προσέγγιση σε όλα τα μαθήματα, ώστε να προωθείται η επικοινωνία, η συντροφικότητα και η συνεργατικότητα μεταξύ των μαθητών και μαθητριών από το Νηπιαγωγείο μέχρι και το Λύκειο. Σημειώνεται ότι στο αναλυτικό πρόγραμμα των σχολείων Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης έχει ήδη ενταχθεί το μάθημα της Πληροφορικής με στόχο την εξοικείωση με την Τεχνολογία όλων των παιδιών, ενώ τα μαθήματα της Οικιακής Οικονομίας, του Σχεδιασμού και Τεχνολογίας και το μάθημα της Πληροφορικής είναι πια υποχρεωτικά για όλους τους μαθητές ανεξαρτήτως φύλου.

β) Ο εμπλουτισμός του μαθήματος του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού με τη διάσταση του Φύλου. Ήδη, η Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής του Υπουργείου Παιδείας,

χρησιμοποιεί τη ψυχομετρική προσέγγιση των μαθητών / μαθητριών, ώστε οι επαγγελματικές επιλογές τους να βασίζονται στις κλίσεις, ενδιαφέροντα και ικανότητες τους, ενθαρρύνοντας τους να προχωρήσουν ανεπηρέαστοι στην επιλογή τους.

γ) Η ευαισθητοποίηση / ενημέρωση των εκπαιδευτικών, ανδρών και γυναικών, έτσι ώστε να είναι σε θέση να διακρίνουν τις ανισότητες και να προωθούν την ισότητα στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος. Το αρμόδιο Υπουργείο μελετά τρόπους σχεδιασμού και υλοποίησης προγραμμάτων ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής αγωγής και ανάδειξης της συντροφικότητας ανάμεσα στα φύλα, με ταυτόχρονη παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού. Ήδη το Υπουργείο Παιδείας μελετά τρόπους αναβάθμισης των υφιστάμενων προγραμμάτων του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, ώστε να ενσωματώνουν θέματα ισότητας και διαφυλικών σχέσεων, ενώ μελετάται η ένταξη τέτοιων μαθημάτων και στο Πρόγραμμα Προϋπηρεσιακής Κατάρτισης. Με τις αναβαθμίσεις αυτές στα εκπαιδευτικά προγράμματα, θα είναι μελλοντικά δυνατή η σταδιακή δημιουργία εκπαιδευτικών πυρήνων σε όλες τις σχολικές μονάδες που θα προωθούν θέματα ισότητας και ισόρροπων σχέσεων των δύο φύλων στο επίσημο και στο κρυφό αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου.

δ) Εισαγωγή των Γυναικείων Σπουδών / Σπουδών του Φύλου στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, με ανάλογη αύξηση θέσεων εργασίας, και ενθάρρυνση, αφενός μεν της σχετικής με τα ανωτέρω έρευνας, αφετέρου δε, τη λήψη μέτρων για τη δημιουργία θέσεων ερευνητριών στο πλαίσιο της ακαδημαϊκής κοινότητας και αξιοποίηση ευρύτερα του γυναικείου ερευνητικού δυναμικού της Κύπρου στο πλαίσιο της αξιοποίησης του συνόλου των διαθέσιμων ανθρώπινων πόρων σε συνδυασμό με τις σημαντικές επιλογές των θεματικών / τομεακών προτεραιοτήτων, οι οποίες συνδυάζουν το κυπριακό οικονομικό/ κοινωνικό ενδιαφέρον με τις διεθνείς τεχνολογικές προοπτικές και εξελίξεις (και φυσικά με την ανάπτυξη των τεχνολογικών υποδομών).

2.3.1 Προτεινόμενες Δράσεις

1. Διεξαγωγή ευρείας και ολοκληρωμένης μελέτης-έρευνας για την αποτύπωση του έμφυλου χάρτη της εκπαίδευσης στην Κυπριακή Δημοκρατία.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
-Πανεπιστήμιο Κύπρου και λοιποί φορείς τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
-Εκπαιδευτικές Οργανώσεις

2. Σχεδιασμός / υλοποίηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων πληροφόρησης/ ευαισθητοποίησης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας - δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα Ισότητας των Φύλων και Ισότητας Ευκαιριών και / ή ενσωμάτωσή τους στη συνεχή ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση εκπαιδευτικών.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
-Πανεπιστήμιο Κύπρου

3. Διαμόρφωση σύγχρονου εκπαιδευτικού υλικού που θα περιλαμβάνει τη διάσταση του φύλου, με στόχο την καταπολέμηση των στερεοτύπων των φύλων από μικρή ηλικία, ιδιαίτερα μέσω της ενθάρρυνσης των αγοριών για ενεργότερη συμμετοχή στην οικογενειακή ζωή και των γυναικών στην πολιτική/δημόσια ζωή και την καλλιέργεια σχέσεων ισότητας και αλληλοσεβασμού μεταξύ των φύλων.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
-Πανεπιστήμιο Κύπρου
-Εκπαιδευτικές Οργανώσεις
-ΜΚΟ

4. Ευρωπαϊκό Συνέδριο με θέμα «Εκπαίδευση και Ισότητα των Φύλων».

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Πανεπιστήμιο Κύπρου και λοιποί τριτοβάθμιοι Φορείς του δημοσίου και του ιδιωτικού Τομέα
-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
-Εκπαιδευτικές Οργανώσεις

5. Άμεση οριζόντια και ολοκληρωμένη εισαγωγή των Γυναικείων Σπουδών/Σπουδών του Φύλου στο Πανεπιστήμιο Κύπρου σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
-Πανεπιστήμιο Κύπρου

6. Ευρωπαϊκό Συνέδριο με θέμα «Οι Σπουδές του Κοινωνικού Φύλου στον 21^ο αιώνα».

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Πανεπιστήμιο Κύπρου και λοιποί τριτοβάθμιοι Φορείς του δημοσίου και του ιδιωτικού Τομέα
-Γυναικείες Οργανώσεις και λοιποί Φορείς Ισότητας

7. Πρόγραμμα ενθάρρυνσης των κοριτσιών για αυξημένη συμμετοχή σε τεχνικές κατευθύνσεις και τη χρήση νέων τεχνολογιών. Διαμόρφωση Νέας Σύγχρονης Μαθητείας που να προνοεί για διεύρυνση των επιλογών εξειδίκευσης με στόχο την προσέλκυση κοριτσιών.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
-Πανεπιστήμιο Κύπρου
-Κέντρο Παραγωγικότητας

8. Σχεδιασμός και υλοποίηση συγκεκριμένων στρατηγικών προώθησης γυναικών σε θέσεις λήψεως αποφάσεων σε όλους τους τομείς και τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
-Εκπαιδευτικές Οργανώσεις

9. Προγράμματα ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης αγοριών και κοριτσιών για επιλογή μη παραδοσιακών ανδρικών και γυναικείων επαγγελματιών αντίστοιχα.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
-Πανεπιστήμιο Κύπρου

10. Μελέτη, σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής αγωγής και ανάδειξης της συντροφικότητας ανάμεσα στα φύλα, ιδιαίτερα σε σχέση με τους γονεϊκούς ρόλους, με ταυτόχρονη παραγωγή σχετικών εκπαιδευτικών πακέτων και ευρύτερου εκπαιδευτικού υλικού.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

- Πανεπιστήμιο Κύπρου και λοιποί τριτοβάθμιοι Φορείς του δημοσίου και του ιδιωτικού Τομέα
- Εκπαιδευτικές Οργανώσεις

11. Ενίσχυση και διεύρυνση των προγραμμάτων Αγωγής Υγείας στα σχολεία με την εισαγωγή του μαθήματος της Σεξουαλικής Αγωγής και της έμφυλης επικοινωνίας και συντροφικότητας.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
-Πανεπιστήμιο Κύπρου

12. Επέκταση του θεσμού του ολοήμερου σχολείου που θα επιτρέπει στις μαθήτριες και τους μαθητές να παρατείνουν την παραμονή τους στο σχολείο μελετώντας και ασχολούμενες/οι με άλλες καλλιτεχνικές, παιδαγωγικές και αθλητικές δραστηριότητες με την αρωγή κατάλληλα επιμορφωμένου για το σκοπό αυτό εκπαιδευτικού προσωπικού.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
-Πανεπιστήμιο Κύπρου

2.4 Στόχος 3^{ος}: Η Προώθηση της Ίσης Συμμετοχής και Εκπροσώπησης Ανδρών και Γυναικών στον Πολιτικό, Κοινωνικό και Οικονομικό Τομέα

Οι γυναίκες παρά τις κοινωνικές και οικονομικές τους κατακτήσεις, εξακολουθούν να υποαντιπροσωπεύονται στα κέντρα λήψης των πολιτικών – κοινωνικών και οικονομικών αποφάσεων. Αποτελούν περιορισμένη μειοψηφία σε ικανό αριθμό χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε κοινοβούλια, κυβερνητικές θέσεις, ανώτατα συνδικαλιστικά όργανα, καθώς και στην ηγεσία των επιχειρήσεων, ενώ περισσότερο από 80 % των κοινοβουλευτικών εκπροσώπων παγκόσμια είναι άνδρες. Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις που ταυτίζουν τη δημόσια σφαίρα της ζωής με τους άντρες και την ιδιωτική με τις γυναίκες, οι πολλαπλοί ρόλοι των γυναικών, αλλά και φαινόμενα όπως αυτό της γυάλινης οροφής, αποθαρρύνουν τις γυναίκες από το να διεκδικήσουν τις θέσεις εξουσίας και ευθύνης και ακόμα περισσότερο να εμπλακούν ενεργά στη πολιτική και συνδικαλιστική ζωή.

Η απουσία των γυναικών από τα κέντρα λήψης των αποφάσεων συνεπάγεται πως οι άντρες θα εξακολουθούν να θέτουν τις προτεραιότητες για τη διανομή και αξιοποίηση των πόρων, την κοινωνική πρόνοια, την εκπαίδευση, την οικονομία και οι γυναικείες δεξιότητες, οι ανάγκες και οι επιθυμίες θα παραμένουν στο περιθώριο. Το γεγονός συνεπάγεται τεράστια απώλεια ανθρωπίνων πόρων και ταλέντων για την αναπτυξιακή προσπάθεια των κρατών-μελών της Ε.Ε. και όχι μόνο εμποδίζοντας ενδεχομένως την πλήρη ικανοποίηση των συμφερόντων και των αναγκών των λαών της.

Η απόδειξη της έμφυλης περιθωριοποίησης και η επιδίωξη της διεύρυνσης των γυναικών στα κέντρα λήψης των πολιτικών-οικονομικών κλπ. αποφάσεων δεν είναι προφανώς ζήτημα αριθμητικής αύξησης, αλλά βελτιώνει και διευρύνει την δημοκρατία με θετικές επιπτώσεις στο σύνολο των πολιτών. Έχει διαπιστωθεί πως η ισόρροπη εκπροσώπηση των δύο φύλων στα κέντρα λήψης των αποφάσεων οδηγεί στην εισαγωγή λησμονηθέντων η/και νέων θεμάτων στη πολιτική, οικονομική, εκπαιδευτική, συνδικαλιστική ατζέντα. Η εμπειρία δε καταδεικνύει ότι η εμπλοκή και των δύο φύλων οδηγεί στη χάραξη πολιτικών που εναρμονίζονται περισσότερο με μια κοινωνία πολιτών όπου επικρατεί η διαφορετικότητα. Εξάλλου ιδιαίτερα η υποεκπροσώπηση των γυναικών στη λήψη των πολιτικών αποφάσεων δημιουργεί έλλειμμα ολοκληρωμένων αποφάσεων οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τις εμπειρίες, τις ανάγκες, τις προσδοκίες και τις προτεραιότητες των γυναικών. Όταν η συμμετοχή των γυναικών στη λήψη αποφάσεων είναι εξαιρετικά περιορισμένη ή και μηδαμινή, η νομιμότητα της λήψης πολιτικών αποφάσεων είναι πολύ πιθανό να μην μεταφράζεται με τους ίδιους όρους για άντρες και γυναίκες.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εντείνει τα τελευταία χρόνια τις συστάσεις της προς τις εθνικές κυβερνήσεις να προχωρήσουν σε απολογισμό των διαφόρων συνεπειών των εκλογικών συστημάτων στην πολιτική εκπροσώπηση των γυναικών σε αρκετά όργανα. Επίσης να εξετάσουν το ενδεχόμενο προσαρμογής

ή/και μεταρρύθμισης των συστημάτων αυτών, καθώς και να λάβουν εφόσον κριθεί σκόπιμο, ανάλογα νομοθετικά μέτρα, και / ή να ενθαρρυνθεί η εισαγωγή «ποσοστώσεων» και άλλων μέτρων που προωθούν την ισόρροπη εκπροσώπηση. Συνιστά δε ταυτόχρονα, τη θέσπιση μέτρων που να διευκολύνουν την είσοδο των γυναικών στη δημόσια σφαίρα της ζωής και την διεκδίκηση εκ μέρους τους της συμμετοχής τους στα κέντρα λήψης των αποφάσεων, όπως είναι μεταξύ των άλλων η υψηλής ποιότητας και χαμηλού κόστους υπηρεσίες φύλαξης παιδιών, ευέλικτα ωράρια εργασίας κλπ. Παράλληλα η Ε.Ε. συνιστά τη διοργάνωση εκστρατειών ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης με στόχο την προώθηση της γυναικείας συμμετοχής στην πολιτική και την υποκίνηση του εκλογικού σώματος να ψηφίσει γυναίκες, με την ενεργητική συμμετοχή στην προσπάθεια αυτή γυναικείων οργανώσεων και φορέων ισότητας, Μ.Κ.Ο, ΜΜΕ κλπ.

Στην Κύπρο, παρά τα βήματα που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια προς την κατεύθυνση της αύξησης του αριθμού των γυναικών στα κέντρα λήψης των πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών αποφάσεων, το ποσοστό εξακολουθεί να είναι χαμηλό (0-20%). Οι γυναίκες λείπουν εντελώς από το Υπουργικό Συμβούλιο, ενώ εξακολουθεί η υποαντιπροσώπευση τους στα αντίστοιχα όργανα. Στη χώρα μας – αναφέρουμε ενδεικτικά - οι γυναίκες, με ιδιαίτερα εμφανή την παρουσία τους ως Επιτρόπων Νομοθεσίας, Διοίκησης, Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και Γενική Ελέγκτρια της Δημοκρατίας, αποτελούν το 14% των μελών του κοινοβουλίου, το 6.6% των δημάρχων, το 20.6% των μελών των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων, το 9,5% των συνδικαλιστικών οργάνων των εκπαιδευτικών κλπ. Παράλληλα αποτελούν το 26,4% των μελών των δικαστικών οργάνων της χώρας και το 37% των δημόσιων λειτουργών, ενώ – σε σχέση με το τελευταίο – κατέχουν το 28,8% των ανώτερων διοικητικών θέσεων. Σημειώνεται πως στην υποαντιπροσώπευση αυτή συμβάλλει σημαντικά ο άνισος καταμερισμός ευθυνών στο εσωτερικό της οικογενειακής ζωής. Οι Κύπριες γυναίκες καλούνται ως γνωστό να ανταποκριθούν σε πολλαπλούς ρόλους, ενώ ακόμα διαμοιράζονται άνισα την εξουσία και την ευθύνη των αποφάσεων σε όλους τους τομείς. Για παραδοσιακούς λόγους και στη χώρα μας είναι υπαρκτή η αντίδραση στην προοπτική ανάληψης μεριδίου εξουσίας από τις γυναίκες ενώ η συμμετοχή στις εκλογικές διαδικασίες απαιτεί σημαντικά κονδύλια που συχνά οι γυναίκες δεν διαθέτουν. Ταυτόχρονα πρόσφατες έρευνες έχουν δείξει πως το κυπριακό εκλογικό σώμα δεν εμπιστεύεται τις γυναίκες και εντοπίζονται ισχυρά παραδοσιακά αντανakλαστικά στη κυπριακή κοινωνία (φανερά υπονομευμένα σε ορισμένες περιπτώσεις όπως αυτή της εντυπωσιακής παρουσίας των γυναικών στο δικαστικό σώμα). Έδειξαν ακόμα πως τόσο το εκπαιδευτικό σύστημα και τα ΜΜΕ όσο και η οικογένεια κάθε άλλο παρά ενθαρρύνουν την εμπλοκή των γυναικών στη πολιτική ζωή και τις διαδικασίες της. Κατά συνέπεια η Κύπρος οφείλει να εντείνει ως χώρα τις προσπάθειές της – συγκλίνοντας προς την κατεύθυνση αυτή με άλλες χώρες της Ε.Ε. - για ενθάρρυνση της συμμετοχής των γυναικών στα όργανα και τα κέντρα λήψης των πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών αποφάσεων και να προχωρήσει στη λήψη μέτρων εξασφάλισης προϋποθέσεων που θα επιτρέψουν την εμπλοκή, ώστε να θεωρηθεί ρεαλιστικός και να επιτευχθεί ο κοινός στόχος του 30% της γυναικείας

εκπροσώπησης στο άμεσο μέλλον, σε όλα τα κέντρα λήψης των αποφάσεων. Το γεγονός συνάδει τόσο με τη δεδομένη σήμερα νομική και θεσμική κατοχύρωση της ισότητας όσο και με τον σημαντικό ρόλο των γυναικών στον πολιτικό, εργασιακό, επιστημονικό και επιχειρηματικό χώρο. Συνάδει δε ταυτόχρονα με την προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στους αναπτυξιακούς σχεδιασμούς και την ένταξη εν γένει της γυναικείας δραστηριότητας στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας. Άλλωστε οι ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές που αφορούν στην ισότητα των φύλων συνδέουν την ενεργό συμμετοχή των γυναικών στην οικονομική ζωή με την ενεργό παρουσία τους στα κέντρα λήψης των αποφάσεων, αφού με την οικονομική τους ενδυνάμωση επιτυγχάνουν την ατομική τους ανεξαρτησία, σημαντικό παράγοντα της δημόσιας παρουσίας τους.

2.4.1 Προτεινόμενες Δράσεις

1. Εκστρατείες ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης σχετικά με τη σημασία της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης πολιτικών, οικονομικών, συνδικαλιστικών και λοιπών αποφάσεων.

Αρμόδιοι Φορείς: -Πολιτικά κόμματα
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Γυναικείες Οργανώσεις-Φορείς Ισότητας
-Αρχή Ραδιοτηλεόρασης
-ΜΜΕ
-Ένωση Συντακτών

2. Δημιουργία Παρατηρητηρίου και Τράπεζας Δεδομένων για τη συστηματική συλλογή στοιχείων, παρακολούθηση προόδου, δημοσίευση δεδομένων και πληροφοριών που αφορούν τη συμμετοχή των γυναικών στις θέσεις ευθύνης στους τομείς της πολιτικής, οικονομικής, πολιτιστικής, κοινωνικής και επαγγελματικής ζωής καθώς και δημιουργία Τράπεζας Δεδομένων γυναικείων προσωπικοτήτων σ' όλους τους τομείς.

Αρμόδιοι Φορείς: -Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Στατιστική Υπηρεσία
-Πανεπιστήμιο Κύπρου και άλλοι φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δημοσίου και ιδιωτικού τομέα
-Γυναικείες Οργανώσεις-Φορείς Ισότητας

3. Καθιέρωση ποσοστώσεων τουλάχιστον 30% όσον αφορά τη συμμετοχή των γυναικών στα ψηφοδέλτια όλων των εκλογικών διαδικασιών (κοινοτικών, δημοτικών, βουλευτικών και ευρωβουλευτικών).

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εσωτερικών
-Πολιτικά Κόμματα
-Βουλή των Αντιπροσώπων
(Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ίσων Ευκαιριών)
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Ένωση Δήμων (Επιτροπή Αιρετών Γυναικών)
-Ένωση Κοινοτήτων

4. Καθιέρωση ποσοστώσεων και στις εσωτερικές διεργασίες των πολιτικών κομμάτων, των συνδικαλιστικών και εργοδοτικών οργανώσεων και επαγγελματικών φορέων για την εξασφάλιση ισόρροπης συμμετοχής των γυναικών στα σώματα λήψης των αποφάσεων τους.

Αρμόδιοι Φορείς: -Πολιτικά Κόμματα
-Κοινωνικοί Εταίροι
-Επαγγελματικές Οργανώσεις

5. Προγράμματα ενδυνάμωσης/κατάρτισης γυναικών σχετικά με τη δραστηριοποίησή τους στην πολιτική και εν γένει τη δημόσια ζωή – παραγωγή και έκδοση Οδηγού Καλών Πρακτικών για τη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική.

Αρμόδιοι Φορείς: -Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ίσων Ευκαιριών
-Πολιτικά Κόμματα
-Ένωση Δήμων (Επιτροπή Αιρετών Γυναικών)
-Γυναικείες Οργανώσεις

6. Ειδικά Προγράμματα στα ΜΜΕ για προβολή γυναικών υποψηφίων σε προεκλογικές περιόδους καθώς και προγραμμάτων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους για προβολή γυναικείων προσωπικοτήτων και θεμάτων ισότητας.

Αρμόδιοι Φορείς: -Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Αρχή Ραδιοτηλεόρασης
-Ένωση Συντακτών
-ΜΜΕ
-Πολιτικά Κόμματα
-Γυναικείες Οργανώσεις

7. Διοργάνωση σεμιναρίου για τα Μέτρα Θετικής Δράσης υπέρ των γυναικών περιλαμβανομένων των ποσοστώςσεων.

Αρμόδιοι Φορείς: -Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Πανεπιστήμιο Κύπρου και λοιποί τριτοβάθμιοι φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα
- Γυναικείες Οργανώσεις-Φορείς Ισότητας
-Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ίσων Ευκαιριών
-Πολιτικά Κόμματα
-Κοινωνικοί Εταίροι
-ΜΚΟ

8. Σεμινάρια επιμόρφωσης/ευαισθητοποίησης ανώτερων/ανώτατων κρατικών λειτουργών για τις ευρωπαϊκές πολιτικές σε θέματα ισότητας περιλαμβανομένης της πολιτικής και οικονομικής/αναπτυξιακής σημασίας της παρουσίας των γυναικών σε θέσεις ευθύνης του δημόσιου τομέα.

Αρμόδιοι Φορείς: -Το σύνολο των Υπουργείων
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης
-Πανεπιστήμιο Κύπρου

9. Καθιέρωση ποσόστωσης 30% για το διορισμό γυναικών στα Διοικητικά Συμβούλια Ημικρατικών Οργανισμών / Φορέων καθώς και στις Επιτροπές δημόσιου τομέα.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργικό Συμβούλιο
-Πολιτικά Κόμματα
-Κοινωνικοί Εταίροι

10. Προγράμματα ενθάρρυνσης και ενδυνάμωσης αγροτισσών προκειμένου να συμμετέχουν ενεργά στους αγροτικούς και συνεταιριστικούς φορείς αλλά και ευρύτερα στην πολιτική ζωή της χώρας και να επιδιώκουν την εκλογή τους στα διάφορα όργανα.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Πολιτικά Κόμματα
-Αγροτικοί-Συνεταιριστικοί Φορείς
-ΜΚΟ

12. Παροχή διευκολύνσεων για την προστασία παιδιών κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων/συνεδρίων κομμάτων και άλλων δημόσιων/ιδιωτικών φορέων.

Αρμόδιοι Φορείς: -Βουλή των Αντιπροσώπων
-Πολιτικά Κόμματα
-Ένωση Δήμων
-Δημοτικά Συμβούλια
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Κοινωνικοί Εταίροι
-Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

2.5 Στόχος 4^{ος}: Η Καταπολέμηση Όλων των Μορφών Βίας Κατά των Γυναικών Περιλαμβανομένης της Σωματεμπορίας

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή «Η βία σε βάρος των γυναικών αποτελεί παλιά μάστιγα της κοινωνίας και κατάφωρη παραβίαση των βασικών δικαιωμάτων του ανθρώπου. Δυστυχώς, πρόκειται για φαινόμενο διαδεδομένο σε όλες τις κοινωνίες και σε όλες τις κοινωνικές τάξεις, ανεξάρτητα από το επίπεδο ανάπτυξης, το βαθμό πολιτικής σταθερότητας, τον πολιτισμό ή την θρησκεία και συναντάται τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό χώρο. Πρόκειται για παγκόσμιο φαινόμενο και ως εκ τούτου διαδεδομένο στις χώρες της Ε.Ε.».

Τα αίτια της βίας κατά των γυναικών συνδέονται άμεσα και ευθέως με τις ιεραρχημένες και εξουσιαστικές σχέσεις μεταξύ των φύλων, δομικό στοιχείο και των σύγχρονων κοινωνιών (δομική βία), γεγονός που επιβεβαιώνεται και στη παράγραφο 118 του Προγράμματος Δράσης του Πεκίνου.

Είναι γεγονός πως σήμερα έχει οριοθετηθεί η έμφυλη βία (gender violence) και αναγνωρίζονται οι εκδηλώσεις της: στο χώρο εργασίας, της οικογένειας, της «τιμής», στις πολεμικές συγκρούσεις, στην πορνογραφία και το διαδίκτυο, στην εκμετάλλευση της γυναικείας σεξουαλικότητας (διεθνική σωματεμπορία/πορνεία), κλπ. καθώς και στις διαβαθμίσεις όλων αυτών των μορφών βίας.

Πολύ συχνά τα θύματα της βίας φαίνεται να την αποδέχονται και να την «εσωτερικεύουν» εξαιτίας της φτώχειας, της ανασφάλειας, των κυρίαρχων ιδεολογημάτων που την περιβάλλουν και των πολιτιστικών επιλογών αλλά και του φόβου και της απειλής που βιώνουν.

Οι μέχρι σήμερα προσπάθειες αντιμετώπισης του φαινομένου φάνηκαν αναποτελεσματικές, γεγονός που από τις ίδιες τις γυναίκες και τα κινήματά τους αποδίδεται και στην έλλειψη κατανόησης των αιτιών που προκαλούν τη βία, στην ανεπάρκεια πληροφοριών σχετικά με τις διαφορετικές μορφές της και από το γεγονός ότι οι στρατηγικές πρόληψής της είναι αποσπασματικές και ανεπαρκείς. Συχνά μάλιστα -ακόμα και στις περιπτώσεις ενισχυμένου σχετικού θεσμικού πλαισίου- πολλές γυναίκες δεν διαθέτουν επαρκή πρόσβαση στο νόμο λόγω έλλειψης νομικής παιδείας και πόρων, έλλειψης ευαισθησίας από πλευράς των οργάνων επιβολής του νόμου και της εμμονής των τελευταίων σε στερεότυπες και παραδοσιακές νοοτροπίες.

Η χώρα μας παρουσιάζει ενδιαφέρουσα δραστηριότητα στην αντιμετώπιση της ασκούμενης κατά των γυναικών βίας. Έχει διαμορφωθεί ανάλογο νομοθετικό πλαίσιο που περιλαμβάνει τον νόμο για τη Βία στην Οικογένεια (Ν.47(1)1994), [Ο Περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος του 1994] ο οποίος εκσυγχρονίστηκε με αυτόν του 2000 (Ν.119(1)2000), και τον Νόμο «Περί Προστασίας των Μαρτύρων» (Ν. 119(1)2002).

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου νομοθετικού πλαισίου λειτουργεί και ο θεσμός της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια, που παρακολουθεί το πρόβλημα σε όλες του τις διαστάσεις, ενημερώνει την κοινή γνώμη σχετικά, προωθεί ανάλογες έρευνες, συνεργάζεται με την κυβέρνηση κλπ. Ιδιαίτερα στον τομέα αυτό, δραστηριοποιείται σημαντικός αριθμός γυναικείων φορέων και Μ.Κ.Ο. σε στενή και αποτελεσματική συνεργασία και με χρηματοδότηση από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και τον Εθνικό Μηχανισμό για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης. Το πρόβλημα ωστόσο της ενδοοικογενειακής βίας στην Κυπριακή κοινωνία, εξακολουθεί να είναι υπαρκτό αν και σε ένα μέρος του παραμένει συσκοτισμένο καθώς συνδέεται με αναχρονιστικές στερεοτυπικές αντιλήψεις για τους κοινωνικούς ρόλους των φύλων στο εσωτερικό της οικογένειας και την υποτιθέμενη ευθύνη των γυναικών για την γαλήνη στην οικογένεια. Ιδιαίτερα συσκοτισμένη είναι η ενδοοικογενειακή βία στο πλαίσιο των μειονοτήτων που ζουν στην Κύπρο γεγονός που επιβάλλει τον άμεσο σχεδιασμό και λήψη συγκεκριμένων μέτρων πρόληψης/αντιμετώπισης της. Συνδέεται επίσης και με την διαχρονική αντίληψη πως αυτού του είδους η βία αποτελεί αυστηρά οικογενειακή υπόθεση, με συνέπεια την κοινωνική προκατάληψη ως προς τη δημοσιοποίηση του προβλήματος.

Μία από τις σύγχρονες μορφές βίας κατά των γυναικών η άσκηση της οποίας παίρνει όλο και περισσότερο ανησυχητικές διαστάσεις, παρά τις αυξανόμενες προσπάθειες καταπολέμησής της, είναι η παράνομη εμπορία και διακίνηση γυναικών (trafficking) με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση, την αναγκαστική εργασία, τον αναγκαστικό γάμο, με δύο λόγια τη διαμόρφωση συνθηκών σύγχρονης δουλείας. Κάθε χρόνο εκατοντάδες χιλιάδες γυναίκες και κορίτσια παρασύρονται, εξαπατώνται ή εξαναγκάζονται στην πορνεία και σε άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Αν και τα στατιστικά στοιχεία σε σχέση με τον αριθμό των γυναικών που διακινούνται ανά τον κόσμο δεν είναι ενημερωμένα, οι ειδικοί εκτιμούν ότι είναι αυξανόμενος, ενώ το ίδιο ισχύει και για τα κέρδη των διακινητών. Επιπλέον, η διακίνηση και εμπορία διαπράττεται σχεδόν αποκλειστικά από διεθνή κυκλώματα οργανωμένου εγκλήματος, τα οποία συνεργάζονται πολλές φορές «επιτυχώς» με τις διωκτικές αρχές.

Η Κύπρος θεωρείται χώρα προορισμού για τις διακινούμενες γυναίκες από την Ανατολική Ευρώπη και την πρώην Σοβιετική Ένωση. Έως σήμερα έχουν γίνει προσπάθειες σχετικές με την πρόληψη και καταπολέμηση του trafficking («πάγωμα» αδειών λειτουργίας νυχτερινών κέντρων, νομική συμβουλευτική και οικονομική στήριξη θυμάτων που συνεργάζονται με τις αρχές, νόμος κατά της διακίνησης γυναικών – παιδιών, (Ν. 3(1)2000) δημιουργία ειδικού γραφείου και μονάδας πρόληψης στο πλαίσιο της αστυνομίας, νομική συμφωνία με Βουλγαρία κλπ) ωστόσο, αυτές πρέπει να ενταθούν κυρίως σε ότι αφορά την πληροφόρηση-ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και τη διασύνδεση-ενεργοποίηση των κοινωνικών φορέων και των Μ.Κ.Ο για την από κοινού αντιμετώπιση του προβλήματος.

Ιδιαίτερα πρέπει να προσεχθεί το γεγονός πως η σημειούμενη και στην Κύπρο πολυδιάσπαση των γνώσεων γύρω από το trafficking εντείνει τη δυσκολία επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των φορέων και τον κατακερματισμό των δράσεων ιδιαίτερα σε ότι αφορά στην αρωγή και κοινωνική αποκατάσταση των θυμάτων. Επιπρόσθετα έγινε απαραίτητο ένα πλαίσιο που συγκεντρώνει, επεξεργάζεται και να αξιολογεί το παραγόμενο στον τομέα αυτόν έργο. Το γεγονός κατέστησε αναγκαίο ένα πλέγμα δράσεων με γενικό στόχο την άμβλυνση των δυσκολιών προσέγγισης των διακινούμενων ατόμων και τη δημιουργία πρόσφορων συνθηκών για εφαρμογή μέτρων και ενεργειών προς όφελος αυτών των ατόμων, που θα συνάδουν με τις Διεθνείς Συμβάσεις και Πολιτικές για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σωματεμπορίας και θα επικεντρώνουν στην προστασία και κοινωνική επανένταξη των θυμάτων. Το σχετικό Εθνικό Σχέδιο Δράσης που εγκρίθηκε πρόσφατα επιδιώκει ακριβώς την κάλυψη του συγκεκριμένου ελλείμματος και η άμεση εφαρμογή του θα επιτρέψει τον συντονισμό και την αποτελεσματικότερη συνεργασία των συναρμόδιων φορέων για τον περιορισμό του φαινομένου στο πλαίσιο της Κυπριακής Δημοκρατίας.

2.5.1 Προτεινόμενες Δράσεις

1. Ολοκλήρωση και εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
-Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
-Υπουργείο Υγείας
-Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
-Αστυνομία
-Συμβουλευτική Επιτροπή για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας στην Οικογένεια
--Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-ΜΚΟ

2. Διαφωτιστικές εκστρατείες ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης κοινής γνώμης γύρω από τη διάσταση και τις συνέπειες της βίας κατά των γυναικών.

Αρμόδιοι Φορείς: -Συμβουλευτική Επιτροπή για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας στην Οικογένεια
--Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Γυναικείες Οργανώσεις-Φορείς Ισότητας
-Αστυνομία
-Αρχή Ραδιοτηλεόρασης
-Ένωση Συντακτών Κύπρου
-ΜΜΕ

3. Διαφωτιστικές εκστρατείες και κίνητρα ενθάρρυνσης των γυναικών να καταγγέλλουν περιστατικά βίας – μέτρα εξασφάλισης αποτελεσματικής προστασίας θυμάτων.

Αρμόδιοι Φορείς: -Συμβουλευτική Επιτροπή για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας στην Οικογένεια
-Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας
--Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Αστυνομία
-Γυναικείες Οργανώσεις-Φορείς Ισότητας
-ΜΚΟ
-ΜΜΕ

4. Δράσεις – με έμφαση στην εκπαίδευση/ευαισθητοποίηση κρατικών λειτουργών – ελέγχου, εφαρμογής της υφιστάμενης νομοθεσίας όσον αφορά στη σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

- Επιτροπή Ίσων Ευκαιριών στην Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση
- Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
- Επίτροπος Διοίκησης (Αρχή Ισότητας)
- Κοινωνικοί Εταίροι
- Γυναικείες Οργανώσεις
- ΜΚΟ

5. Προγράμματα ενδυνάμωσης γυναικών-θυμάτων και προώθησής τους στην αγορά εργασίας.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Δημόσιες Υπηρεσίες Απασχόλησης)
 -Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας
 -Συμβουλευτική Επιτροπή για τη Βία στην Οικογένεια
 -Γυναικείες Οργανώσεις
 -ΜΚΟ

6. Κατάρτιση/ευαισθητοποίηση αστυνομικών, δικαστών, δικηγόρων και λοιπών επαγγελματιών που εμπλέκονται στο χειρισμό περιστατικών βίας στα θέματα ισότητας και βίας κατά των γυναικών».

Αρμόδιοι Φορείς: -Συμβουλευτική Επιτροπή για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας στην Οικογένεια
 -Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
 -Ανώτατο Δικαστήριο
 -Αστυνομία (Αστυνομική Ακαδημία)
 -Νομική Υπηρεσία
 -Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος

7. Εξασφάλιση τεχνολογικού εξοπλισμού – διευθέτηση αιθουσών σε Αστυνομία/δικαστήρια για τη λήψη μαρτυρίας.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
 -Ανώτατο Δικαστήριο
 -Αστυνομία

8. Δημιουργία Ηλεκτρονικών Παρατηρητηρίων για τη συλλογή, επεξεργασία και διάχυση δεδομένων και πληροφοριών σχετικών με (α) τη διεθνική σωματεμπορία, (β) την ενδοοικογενειακή βία και όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας
 -Υπουργείο Εσωτερικών
 -Αστυνομία
 -Στατιστική Υπηρεσία
 -Νομική Υπηρεσία

-Γυναικείες Οργανώσεις
-ΜΚΟ

9. Εφαρμογή Εθνικού Σχεδίου Δράσης για το Συντονισμό των Ενεργειών Καταπολέμησης της Εμπορίας Προσώπων και τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση Ανηλίκων.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εσωτερικών
-Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
-Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
-Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας
-Νομική Υπηρεσία
-Αστυνομία

10. Ευαισθητοποίηση / ενημέρωση ομάδων επαγγελματιών (δημοσιογράφων, ψυχολόγων, νοσηλευτών, γιατρών, τουριστικών πρακτόρων) και κρατικών υπαλλήλων για την αναγνώριση και χειρισμό περιστατικών καταναγκαστικής πορνείας και εκμετάλλευσης γυναικών.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εσωτερικών
-Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας
-Υπουργείο Υγείας
-Επαγγελματικές Οργανώσεις
-Γυναικείες Οργανώσεις
-ΜΚΟ

11. Έρευνα για τις διαστάσεις της βίας εναντίον των γυναικών (σωματική, ψυχολογική, σεξουαλική κακοποίηση, βιασμό, σεξουαλική παρενόχληση κλπ).

Αρμόδιοι Φορείς: -Συμβουλευτική Επιτροπή για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας στην Οικογένεια
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Πανεπιστήμιο Κύπρου και λοιποί φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα
-Ερευνητικοί Φορείς
-ΜΚΟ

12. Έρευνα για τις στάσεις/αντιλήψεις για τις σχέσεις των δύο φύλων και το φαινόμενο της πορνείας.

Αρμόδιοι Φορείς: - Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Υπουργείο Εσωτερικών
-Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
-ΜΚΟ
-Ερευνητικοί Φορείς

13. Παραγωγή και εκπομπή ραδιοτηλεοπτικών μηνυμάτων για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης μέσω των ΜΜΕ – παραγωγή έντυπου σχετικού υλικού για τη σωματεμπορία και εκμετάλλευση γυναικών.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εσωτερικών
-Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Γυναικείες Οργανώσεις
-ΜΚΟ
-Ένωση Συντακτών Κύπρου
-ΜΜΕ

2.6 Στόχος 5^{ος} : Προώθηση της Ίσης Πρόσβασης και Ίσης Εφαρμογής των Κοινωνικών Δικαιωμάτων για Άνδρες και Γυναίκες

Άξονα κοινωνικής πολιτικής ενός ευνομούμενου κράτους αποτελεί η αναγνώριση των δικαιωμάτων των γυναικών ως ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η εξασφάλιση της ισότιμης συνεισφοράς τους στην κοινωνία και στην οικονομία με σαφή προσανατολισμό στην διασφάλιση της μετάβασης από τα ίσα δικαιώματα στην πραγματική ισότητα ευκαιριών και υλικών ευχερειών.

Ο χάρτης θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. (2000/c364/01) εδραζόμενος στην αρχή της Δημοκρατίας και του Κράτους Δικαίου αλλά και τις οικουμενικές αξίες της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, της ελευθερίας, της ισότητας και της αλληλεγγύης απαγορεύει κάθε διάκριση που –μεταξύ των άλλων- βασίζεται στο φύλο (άρθρο 21) και διακηρύττει ως θεμελιώδη αξία την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, αναγνωρίζοντας την θέσπιση και θετικών δράσεων για την εξασφάλισή της (άρθρο 23).

Ωστόσο, αρκετά από τα δικαιώματα που αναφέρονται στον Χάρτη είναι υπονομευμένα σε ότι αφορά σε σημαντικά τμήματα γυναικείου πληθυσμού και η πλήρης απόλαυσή τους παραμένει ζητούμενο. Τέτοια είναι λ.χ. η απαγόρευση της δουλείας και της αναγκαστικής εργασίας, η πρόσβαση στην πληροφορία και την ευκαιρία, στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στις κοινωνικές υπηρεσίες και τα αγαθά, η προστασία της γυναικείας υγείας, της μητρότητας κλπ. Ιδιαίτερα πρέπει να ληφθεί υπόψη η εκφρασμένη πεποίθηση πως δεν είναι δυνατή η επίτευξη της ισότητας χωρίς τη διασφάλιση των αναπαραγωγικών και σεξουαλικών δικαιωμάτων των γυναικών. Σύμφωνα πάντοτε με την Ευρωπαϊκή Ένωση, η αποτελεσματική ενσωμάτωση της ισότητας των ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών πρέπει να εφαρμόζεται σε όλους τους τομείς της πολιτικής, οι οποίοι έχουν αντίκτυπο στην καθημερινή ζωή των γυναικών όπως για παράδειγμα οι μεταφορές, η δημόσια υγεία, η διευρυμένη καταπολέμηση κάθε διάκρισης. Οι δράσεις που συνδέονται με τα κοινωνικά δικαιώματα των γυναικών πρέπει να επιδιώκουν την καλύτερη δυνατή εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας ιδιαίτερα σχετικά με την κοινωνική προστασία στα προαναφερόμενα θέματα αλλά και σε πεδία όπως αυτό της δημιουργίας υποδομών (φύλαξης παιδιών, ηλικιωμένων κλπ.), τα οποία επιτρέπουν την εναρμόνιση της οικογενειακής με την επαγγελματική ζωή και την ευρύτερη άσκηση των κοινωνικών δικαιωμάτων των γυναικών. Η Ε.Ε. λαμβάνει ιδιαίτερα υπόψη της τη γυναικεία φτώχεια, αφού η μεγάλη πλειοψηφία των πενήντα περίπου εκατομμυρίων πολιτών της Ε.Ε. που χαρακτηρίζονται ως φτωχοί είναι γυναίκες, γεγονός που επιβάλλει άμεσα την ανάγκη να μελετηθούν οι συνθήκες ζωής τους και η δυνατότητα πρόσβασής τους στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης καθώς και τη δυνατότητα ατομικής τους πρόσβασης στην ιατρική και υγειονομική περίθαλψη.

Η Κύπρος, αναγνωρίζοντας ως βασικό άξονα της κοινωνικής πολιτικής την ισορροπία μεταξύ ανάπτυξης, απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας, ενθαρρύνεται όπως και τα υπόλοιπα κράτη-μέλη στο να συνεχίσει τις

προσπάθειές της για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, να προσαρμόσει τα συνταξιοδοτικά συστήματα και τις λοιπές κοινωνικές παροχές σε ένα πλαίσιο στο οποίο άνδρες και γυναίκες μοιράζονται τις οικογενειακές και επαγγελματικές ευθύνες. Άλλος βασικός άξονας της κοινωνικής πολιτικής στοχεύει στην αύξηση των δομών παροχής φροντίδας στα παιδιά (και τους ηλικιωμένους), περιλαμβανομένου και του ολοήμερου σχολείου, για την ενίσχυση της συμφιλίωσης επαγγελματικής-οικογενειακής ζωής. Η κοινωνική προστασία αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό ενός σύγχρονου και ευνομούμενου κράτους και διακρίνεται σε πρωτοβάθμια (ανοικτή, πρόληψης αναγκών, έγκαιρου εντοπισμού προβλημάτων κοινωνικοοικονομικού αποκλεισμού) δευτεροβάθμια (υπηρεσίες φιλοξενίας, αποκατάστασης συνεπειών κοινωνικοοικονομικού αποκλεισμού κλπ.) τριτοβάθμια (φροντίδες υψηλής ειδίκευσης και τεχνολογίας). Πάντως, οι ανισότητες που συνδέονται με το φύλο στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα μας έχουν περιοριστεί σημαντικά με τον σχετικό νόμο (Ν. 51(1)2001) για εναρμόνιση με τις ευρωπαϊκές οδηγίες 79/7/EEC και 86/603/EC αλλά και το νόμο περί «κοινωνικής σύνταξης» (Ν.12(1)2000). Ωστόσο παραμένει έντονη η αναγκαιότητα σύνδεσης των οικονομικών πολιτικών και στρατηγικών του κράτους με τα κοινωνικά φύλα, ιδιαίτερα σε τομείς όπως η φορολογία και οι κοινωνικές παροχές. Η επίτευξη της σύνδεσης αυτής απαιτεί στελέχη της κρατικής μηχανής επιμορφωμένα και ευαισθητοποιημένα σχετικά, τα οποία αντιλαμβάνονται και είναι σε θέση να εφαρμόσουν τις αρχές του gender mainstreaming στον τομέα που υπηρετούν, ο οποίος συχνά εμφανίζεται ως «άφυλος» ενώ συνεπάγεται διαφορετικές επιπτώσεις στην καθημερινή ζωή των γυναικών και των ανδρών.

Τέλος σε ότι αφορά στην υγεία, όπως είναι γνωστό, η φροντίδα της υγείας προσφέρεται στη Κύπρο σε όλους/όλες ανεξάρτητα από ηλικία, φύλο, θρήσκευμα, εθνικότητα, χώρο προέλευσης κλπ. Οι Κύπριες γυναίκες απολαμβάνουν ένα υψηλό επίπεδο υπηρεσιών υγείας γεγονός που συμβάλλει στην παράταση του μέσου όρου ζωής τους που αγγίζει τα 81 χρόνια σε σχέση με τον αντρικό μέσο όρο ζωής που φτάνει τα 76,1 χρόνια. Ωστόσο αξίζει να σημειωθεί πως οι γυναίκες, για λόγους βιολογικούς αλλά και κοινωνικούς και οικονομικούς αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας είτε διαφορετικά είτε με διαφορετικό τρόπο από τους άντρες. Προσβάλλονται όπως και οι άντρες από κοινές ασθένειες, τις βιώνουν όμως διαφορετικά. Το ότι ζουν περισσότερο δεν δικαιολογεί τα υψηλότερα ποσοστά χρόνιων παθήσεων και αναπηριών από τα οποία υποφέρουν. Έχουν συνολικά πιο αρνητική αντίληψη για την υγεία τους. Η οικονομική εξάρτηση, οι εμπειρίες βίας, οι προκαταλήψεις που βιώνουν από την παιδική τους ηλικία, η έλλειψη αυτονομίας όσον αφορά στη σεξουαλικότητά τους και στην τεκνοποιία, είναι παράγοντες αρνητικοί για την υγεία τους. Αλλά και τα γυναικεία πρότυπα για την ασθένεια και τη θνησιμότητα αλλάζουν. Οι αλλαγές στο τρόπο ζωής των γυναικών τις κάνουν ευάλωτες σε ασθένειες που έως πρόσφατα θεωρούνταν αντρικές.

Τα ιδιαίτερα προβλήματα της υγείας των γυναικών αντιμετωπίζονται με εξειδικευμένες υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας στον τομέα πρόληψης, αγωγής υγείας και περίθαλψης. Ενδεικτικό το πρόγραμμα

ενημέρωσης των Κυπρίων γυναικών για την πρόληψη του καρκίνου του μαστού που υλοποιείται ήδη από το 1995. Σημαντικό στοιχείο μεταξύ των βασικών υπηρεσιών υγείας αποτελεί ο Οικογενειακός Προγραμματισμός, αναπόσπαστο τμήμα της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (Primary Health Care). Συμβάλλει στη συνειδητή επιλογή της τεκνοποίησης, στην αντιμετώπιση των προβλημάτων αναπαραγωγής, στην πρόληψη των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων, στη μείωση των συνεπειών από ανεπιθύμητες ή πρόωρες κυήσεις, στην πρόληψη του γυναικείου καρκίνου. Σήμερα, δεν διαθέτουμε ακριβή και έγκυρα στοιχεία, όσον αφορά στην αντισύλληψη στη χώρα μας αν και εξαιτίας του AIDS εμφανίζονται διευρυμένοι τρόποι προφύλαξης. Πάντως, το ίδιο το γεγονός σε συνδυασμό με την προσφορά υπηρεσιών οικογενειακού προγραμματισμού και τη νομιμοποίηση των αμβλώσεων συμβάλλει στη μείωση των εκτρώσεων που παρατηρείται.

Σημαντικούς στόχους της Εθνικής Πολιτικής Υγείας συνιστούν:

α) Η αντιμετώπιση του AIDS μέσω προώθησης δράσεων που αποβλέπουν στην πρόληψη και στη πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια περίθαλψη των ασθενών. Στην Κύπρο αξίζει να σημειωθεί πως οι φορείς δεν ξεπερνούν τους 500 μεταξύ του ενήλικου πληθυσμού (0,1%) και ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη στρατηγικό σχέδιο πρόληψης για τη χρονική περίοδο 2004-2006. Όσον αφορά στις γυναίκες, αν και ως ασθενείς υπολείπονται κατά πολύ των αντρών (1 προς 6) εντούτοις και γι αυτές η διαχρονική τάση της λοίμωξης είναι αυξητική. Προϋπόθεση πρόληψης και αντιμετώπισης ωστόσο του AIDS από τις γυναίκες αποτελεί η επέκταση της πρόσβασής τους σε πληροφορίες που αφορούν τη σεξουαλική και αναπαραγωγική τους υγεία και στις αντίστοιχες υπηρεσίες.

β) Η παροχή φροντίδας προς τα άτομα με ειδικές ανάγκες προς τα οποία παρέχεται ανάλογα με τις ιδιαίτερες προσωπικές, οικογενειακές, οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες του ατόμου.

Αξίζει τέλος να επισημανθεί πως αν και η κρατική και κοινωνική μέριμνα χορηγούνται χωρίς διακρίσεις φύλου, είναι γεγονός πως συχνά οι γυναίκες αυτής της κατηγορίας απολαμβάνουν λιγότερης φροντίδας από το οικογενειακό κυρίως περιβάλλον τους απ' ότι οι άντρες. Το γεγονός αποτελεί φαινόμενο που αξίζει να διερευνηθεί καθώς συνδέεται και με την παγιωμένη, διαχρονική αντίληψη πως οι γυναίκες είναι αυτές που πρέπει να προσφέρουν φροντίδα και όχι να δέχονται.

2.6.1 Προτεινόμενες Δράσεις

1. Εκπαίδευση / ευαισθητοποίηση των αρμοδίων κρατικών λειτουργιών που διαμορφώνουν και υλοποιούν τον κρατικό προϋπολογισμό και τα στρατηγικά σχέδια ανάπτυξης σε θέματα gender mainstreaming (ιδιαίτερα gender budgeting) και ισότητας ευκαιριών.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Οικονομικών
-Γραφείο Προγραμματισμού
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Λοιπά Υπουργεία και Δημόσιες Υπηρεσίες

2. Ένταξη της διάστασης του φύλου στην οικονομική πολιτική του κράτους με έμφαση στη φορολογία, τις κοινωνικές παροχές και κοινωνικές ασφαλίσεις.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Οικονομικών
-Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
-Γραφείο Προγραμματισμού

3. Εκστρατείες ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης για τα αναπαραγωγικά δικαιώματα των γυναικών και τη σημασία της αντισύλληψης και του οικογενειακού προγραμματισμού για τις συντροφικές και οικογενειακές σχέσεις ιδιαίτερα στις εκτός αστικών κέντρων περιοχές.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Υγείας
-Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης
-Γυναικείες Οργανώσεις-Φορείς Ισότητας
-ΜΜΕ
-ΜΚΟ

4. Ανάπτυξη δράσεων ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης για τη σημασία της προστασίας της μητρότητας και των διευκολύνσεων προς τους γονείς.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Υγείας
-Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Γυναικείες Οργανώσεις-Φορείς Ισότητας
-ΜΜΕ
-ΜΚΟ

5. Παγκύπριες έρευνες για την κοινωνική-οικονομική κατάσταση, τις ανάγκες και τις επιθυμίες γυναικών που ανήκουν σε κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες και είναι υποκείμενα πολλαπλών διακρίσεων (αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών, μετανάστριες, πρόσφυγες, ηλικιωμένες, αγρότισσες, γυναίκες με ειδικές ανάγκες κλπ) και σχεδιασμός, υλοποίηση και ανατροφοδότηση προγραμμάτων κοινωνικής, οικονομικής ένταξης/επανένταξης τους.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας
-Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
-Υπουργείο Εσωτερικών
-Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
-Υπουργείο Υγείας
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Πανεπιστήμιο Κύπρου και λοιποί φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα
-Στατιστική Υπηρεσία
-Γυναικείες Οργανώσεις-Φορείς Ισότητας
-ΜΚΟ

6. Προγράμματα βασικών γνώσεων αλλοδαπών/μεταναστών ιδιαίτερα γυναικών και εκμάθησης Ελληνικής γλώσσας, με στόχο την ομαλή ένταξή τους στην Κυπριακή κοινωνία.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εσωτερικών
-Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
-Υπουργείο Υγείας
-Πανεπιστήμιο Κύπρου
-Φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης
-ΜΚΟ

7. Προγράμματα βοήθειας, ενίσχυσης και ενδυνάμωσης γυναικών φορέων χρόνιων ασθενειών (aids, καρκίνο, σκλήρυνση κατά πλάκας, ουσιοεξάρτηση, ψυχογενείς παθήσεις κλπ) με αυξημένες οικογενειακές φροντίδες.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Υγείας
-Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας
-ΜΚΟ
-Γυναικείες Οργανώσεις-Φορείς Ισότητας

8. Διαρκής και συστηματική ενημέρωση/διαφώτιση και έκδοση υλικού που αφορά στην πρόληψη και αντιμετώπιση του καρκίνου των γυναικών.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Υγείας
-Ιατρικοί Σύλλογοι
-Γυναικείες Οργανώσεις-Φορείς Ισότητας

- ΜΚΟ
- Εξειδικευμένες ιδιωτικές / δημόσιες κλινικές
- Φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης

9. Μελέτη και προώθηση της δημιουργίας Πολιτισμικού Κέντρου Γυναικών, το οποίο να προάγει την αλληλοκατανόηση και συνεργασία Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων Γυναικών αλλά και γυναικών άλλων εθνοτήτων.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Γυναικείες Οργανώσεις

2.7 Στόχος 6^{ος}: Αλλαγή Κοινωνικών Στερεοτύπων και Διαμόρφωση μιας Συλλογικής Κοινωνικής Συνείδησης προς Όφελος και των Γυναικών

Ως γνωστό, τα στερεότυπα είναι γενικευτικά πρότυπα με έντονο αξιολογικό χαρακτήρα που στηρίζονται σε διαμορφωμένες ήδη κρίσεις. Συνιστούν προκατασκευασμένες και απλοποιημένες αντιλήψεις κοινωνικά αποδεκτές ως σωστές ή αυτονόητες. Επιβάλλονται μέσω της κοινωνικοποίησης και του κοινωνικού ελέγχου. Τα στερεότυπα που συνδέονται με τα κοινωνικά φύλα αποτελούν με την σειρά τους ένα σύνολο προσχηματισμένων και υπεραπλουστευμένων κοινωνικών αντιλήψεων αναφορικά με τους τρόπους συμπεριφοράς, τις ικανότητες, τους ρόλους, τα επαγγέλματα κλπ. των ατόμων απλώς και μόνο με βάση το φύλο τους. Οι κοινωνικές αντιλήψεις – στερεότυπα για τα φύλα δεν περιορίζονται και δεν αφορούν μόνο στα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας αλλά και στους ρόλους που οι άνδρες και οι γυναίκες αναλαμβάνουν και εκτελούν στο χώρο της οικογένειας και κατ' επέκταση στο χώρο της εργασίας, στα επαγγέλματα για τα οποία θεωρούνται κατάλληλοι. Έτσι σύμφωνα με τις κυρίαρχες παραδοσιακές στερεότυπες αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων στην οικογένεια, οι άνδρες αναλαμβάνουν τον ρόλο του οικονομικού συντηρητή, δηλαδή αναλαμβάνουν την ευθύνη της εξεύρεσης και εξασφάλισης οικονομικών πόρων για την κάλυψη και την ικανοποίηση των αναγκών όλων των υπολοίπων μελών της οικογένειας, ενώ οι γυναίκες αναλαμβάνουν την ευθύνη της ομαλής λειτουργίας του νοικοκυριού την φροντίδα των παιδιών και των ηλικιωμένων κλπ. Ο συγκεκριμένος καταμερισμός της εργασίας στον ιδιωτικό χώρο προσδίδει περισσότερο κύρος και προνόμια στους άνδρες απ' ότι στις γυναίκες. Συνεπάγεται παράλληλα πολύ λιγότερες ευκαιρίες και δυνατότητες για τις γυναίκες για συμμετοχή στην οικονομική, πολιτική και πολιτιστική ζωή. Η συμμετοχή τους μάλιστα στην αγορά εργασίας ελάχιστα τις απαλλάσσει από την επιτέλεση του κατά τις στερεότυπες κοινωνικές αντιλήψεις πρωταρχικού και βασικού ρόλου της νοικοκυράς και της μητέρας με τεράστιες αρνητικές συνέπειες στην επαγγελματική τους εξέλιξη, άνοδο και καταξίωση. Ενδεικτικά μπορούν να αναφερθούν ο κατά φύλο καταμερισμός των επαγγελμάτων και των θέσεων εργασίας, το φαινόμενο της 'γυάλινης οροφής' καθώς και το γεγονός ότι στους τομείς και τα επαγγέλματα που απασχολούνται άντρες και γυναίκες οι τελευταίες συγκεντρώνονται και απασχολούνται στις κατώτερες ιεραρχικά θέσεις, με χαμηλότερη αμοιβή και κύρος και με ελάχιστες δυνατότητες για συμμετοχή στα κέντρα λήψης των αποφάσεων που αφορούν στο επάγγελμα.

Σημαντικά συμβάλλουν στην αναπαραγωγή και διαίωνιση των έμφυλων αυτών στερεοτύπων τα ΜΜΕ και ο τρόπος παρουσίασης από αυτά των γυναικών ιδιαίτερα μάλιστα του γυναικείου σώματος. Εκτιμάται ωστόσο ότι τα ΜΜΕ μπορούν εφόσον ενθαρρυνθούν – εφαρμόζοντας κώδικα δεοντολογίας όσον αφορά στην ισότητα των φύλων- να προχωρήσουν σε σχετικές αυτο-μεταρρυθμίσεις και να συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση, πληροφόρηση της κοινής γνώμης και στην αλλαγή των αναχρονιστικών στερεοτύπων. Ήδη από το 2000 η Ε.Ε. προωθεί την οργάνωση εκστρατειών πληροφόρησης σε συνεργασία

με τα ευρωπαϊκά μέσα ενημέρωσης και εκδηλώσεων για την διακρατική ανταλλαγή πληροφοριών και του προσδιορισμού και της διάδοσης καλών πρακτικών (όπως λ.χ απονομή ετήσιου βραβείου σε εταιρείες και οργανώσεις που πέτυχαν να προαγάγουν την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών) με σκοπό την ενίσχυση της θετικής δημοσιότητας των θεμάτων των δύο φύλων. Πάντως, όπως αποδεικνύουν οι σύγχρονες έρευνες ο χώρος στον οποίο μπορούν να υπάρξουν σημαντικές και ευρείες μεταβολές όσον αφορά στα έμφυλα στερεότυπα και να αρχίσει η διαμόρφωση μιας νέου τύπου κοινωνικής συνείδησης, όπως ήδη αναφέρθηκε, είναι ο χώρος της εκπαίδευσης.

Οι ανωτέρω διαπιστώσεις ισχύουν και για την Κύπρο. Σήμερα βρίσκεται σε εξέλιξη μια γενικευμένη προσπάθεια με επικεφαλής τον Εθνικό Μηχανισμό για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης και κρίσιμων για την προώθηση της ισότητας κοινωνικών ομάδων. Τέτοιες ομάδες είναι οι εργαζόμενοι και οι ιδιοκτήτες των ΜΜΕ, οι κρατικοί λειτουργοί, η αστυνομία, οι επιχειρηματίες, κλπ. Για το σκοπό αυτό έχει αναπτυχθεί πλούσια παραγωγή ανάλογου διαφωτιστικού υλικού. Στο εγχείρημα σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν οι γυναικείες οργανώσεις, ακαδημαϊκοί φορείς, πρωτοπόρα ραδιοτηλεοπτικά μέσα κλπ. Είναι προφανές πως την αλλαγή των πατριαρχικών κοινωνικών προτύπων που βρίσκονται σε μακράιωνη ισχύ συντελεί το σύνολο των στόχων και των δράσεων που περιλαμβάνει το παρόν Σχέδιο. Επιβάλλεται ακόμα μεγαλύτερη προσπάθεια και σε τομείς που έως σήμερα δεν είχαν συμμετάσχει τόσο δυναμικά όσο απαιτείται στην καταπολέμηση των έμφυλων διακρίσεων όπως λ.χ. φορείς γονέων και κηδεμόνων (αφού η οικογένεια αποτελεί πρωταρχικό παράγοντα αναπαραγωγής των παραδοσιακών αντιλήψεων των συνδεδεμένων μετά κοινωνικά φύλα) ή οι αυτοδιοικητικοί φορείς που εκφράζουν τις τοπικές κοινωνίες και τις ανάγκες τους.

2.7.1 Προτεινόμενες Δράσεις

1. Εκπαιδευτικά προγράμματα, ευαισθητοποίηση ιδιοκτητών και λειτουργών ΜΜΕ σε θέματα ισότητας με κύριο στόχο την καταπολέμηση των στερεοτύπων. Δημιουργία και υπογραφή Κώδικα Δεοντολογίας όσον αφορά στην παρουσίαση και προβολή των έμφυλων θεμάτων.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εσωτερικών
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Αρχή Ραδιοτηλεόρασης
-Ένωση Συντακτών Κύπρου
-Ένωση Ιδιοκτητών ΜΜΕ
-Σύνδεσμος Διαφημιστών

2. Θέσπιση κινήτρων προκειμένου να ενθαρρύνουν και να διευκολύνουν την ανάδειξη μεγαλύτερου αριθμού γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων των ΜΜΕ.

Αρμόδιοι Φορείς: -Υπουργείο Εσωτερικών
-Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Αρχή Ραδιοτηλεόρασης
-Ένωση Συντακτών Κύπρου
-Ένωση Ιδιοκτητών ΜΜΕ

3. Διεξαγωγή ευρείας και ολοκληρωμένης έρευνας σχετικά με τον τρόπο που τα κυπριακά ΜΜΕ μεταχειρίζονται τις γυναίκες στα προγράμματα και τις διαφημίσεις τους.

Αρμόδιοι Φορείς: -Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Πανεπιστήμιο Κύπρου και λοιποί φορείς Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα

4. Προγράμματα στα ΜΜΕ για προβολή γυναικείων θεμάτων, γυναικείων προσωπικοτήτων και γενικότερα της γυναικείας συμμετοχής σ' όλους τους τομείς της ζωής.

Αρμόδιοι Φορείς: -Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
-Ραδιοφωνικοί και Τηλεοπτικοί Σταθμοί
-Ένωση Συντακτών Κύπρου

3. Μηχανισμοί Υλοποίησης / Παρακολούθησης του ΕΣΔΙ

Η διεθνής κοινότητα, από τη Δεκαετία των Ηνωμένων Εθνών για τη Γυναίκα (1975 - 1985), είχε αναγνωρίσει την ανάγκη δημιουργίας συντονιστικών δομών/μηχανισμών, σε εθνικό επίπεδο, για την προώθηση της ισότητας ανδρών και γυναικών σε όλους τους τομείς της ζωής.

Αυτή η ανάγκη διατυπώθηκε στη συνέχεια στο Πρόγραμμα Δράσης του Πεκίνου, το οποίο περιέλαβε ειδικό Κεφάλαιο για τους «Θεσμικούς Μηχανισμούς για την Ανέλιξη των Γυναικών».

Σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης του Πεκίνου οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την αποτελεσματική λειτουργία των εθνικών μηχανισμών ισότητας είναι:

- η ένταξη τους στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο μέσα στην Κυβέρνηση
- οι επαρκείς οικονομικοί και ανθρώπινοι πόροι
- η εμπλοκή Μη-Κυβερνητικών Οργανώσεων, καθώς και
- η δυνατότητα άσκησης επιρροής στη διαμόρφωση όλων των κυβερνητικών πολιτικών.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσα από σειρά Αποφάσεων και Συστάσεων του Συμβουλίου και της Επιτροπής, επιβεβαιώνει τη δέσμευση της για την πλήρη εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης του Πεκίνου και καλεί τα Κράτη-Μέλη της να ενισχύσουν και αναβαθμίσουν τους Εθνικούς Μηχανισμούς Ισότητας, με τους αναγκαίους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους ώστε να επιτελούν αποτελεσματικά το έργο τους.

Μάλιστα, η Φινλανδική Προεδρία ανέπτυξε τρεις δείκτες, με βάση τους οποίους θα παρακολουθείται και αξιολογείται η πρόοδος στον τομέα των εθνικών μηχανισμών.

Σημειώνεται ότι τέτοιοι μηχανισμοί συστάθηκαν και λειτουργούν στις περισσότερες χώρες του κόσμου και σε όλα τα Κράτη-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με κύρια αποστολή την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων των γυναικών, την νομοθετική αναθεώρηση, την προώθηση προγραμμάτων για ενδυνάμωση των γυναικών και βέβαια την προώθηση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου σε όλα τα προγράμματα και κυβερνητικές πολιτικές (gender mainstreaming). Οι Εθνικοί Μηχανισμοί, έχοντας συντονιστικό ρόλο, προωθούν, επίσης, την παραγωγή και συλλογή στατιστικών στοιχείων κατά φύλο και παρακολουθούν και αξιολογούν τις εξελίξεις στον τομέα της ισότητας.

Παράλληλα, τα Κράτη-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης καλούνται να συστήσουν ανεξάρτητα σώματα, με ικανοποιητικούς πόρους, συμμορφούμενα προς την Οδηγία 2002/73/EC, για την εφαρμογή της Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, την επαγγελματική

εκπαίδευση και τις συνθήκες εργασίας. Τα ανεξάρτητα αυτά σώματα επιλαμβάνονται της διερεύνησης καταγγελιών για διακρίσεις στη σφαίρα της απασχόλησης και λειτουργούν ως εξωδικαστικοί μηχανισμοί. Στην Κύπρο η αρμοδιότητα αυτή ανατέθηκε στην Επίτροπο Διοίκησης (Αρχή Ισότητας)

Ιδιαίτερα, η Ευρωπαϊκή Ένωση τονίζει την αναγκαιότητα ενίσχυσης της διατμηματικής/ διυπουργικής συνεργασίας και συντονισμού προκειμένου να προωθηθεί η ενσωμάτωση της ισότητας σε όλες τις πολιτικές των Υπουργείων αλλά και την υιοθέτηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση Εθνικών Σχεδίων Δράσης για την Ισότητα.

Στην Κύπρο, ο Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας είναι ο κύριος συντονιστικός φορέας για την προώθηση των δικαιωμάτων της γυναίκας και της ισότητας των φύλων, ο οποίος όπως θα επεξηγηθεί πιο κάτω, περιλαμβάνει Σώματα με καθαρά Κυβερνητικό χαρακτήρα (Μονάδα Ισότητας Υ.Δ.Δ.Τ. και Διυπουργική Επιτροπή) αλλά και Συμβουλευτικά σώματα, με τη συμμετοχή γυναικείων και άλλων Μη-Κυβερνητικών Οργανώσεων (Συμβούλιο, Εθνική Επιτροπή).

Φυσιολογικά, ο ΕΜΔΓ θα αναλάβει την παρακολούθηση της εφαρμογής του ΕΣΔΙ, αφού προηγουμένως ενισχυθεί και αναβαθμιστεί κυρίως κατά το μέρος που αφορά τη Μονάδα Ισότητας.

Άλλες σημαντικές Δομές/Ανεξάρτητες Επιτροπές που έχουν συσταθεί και επιλαμβάνονται συγκεκριμένων πτυχών της Ισότητας π.χ. Επίτροπος Διοίκησης / Αρχή Ισότητας, έχουν κι αυτά ένα σημαντικό, συμπληρωματικό ρόλο να διαδραματίσουν στην προώθηση της Ισότητας και την υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης.

3.1 Δημόσιοι Φορείς Προώθησης της Ισότητας Ανδρών και Γυναικών

1. Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας

Ο Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας (ΕΜΔΓ) είναι το βασικό όργανο για τη διαμόρφωση, συντονισμό και προώθηση της πολιτικής ισότητας στην Κύπρο. Συστήθηκε με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 40609, στις 16 Φεβρουαρίου 1994, ως συνέχεια του Μόνιμου Κεντρικού Φορέα για τα Δικαιώματα της Γυναίκας που είχε συσταθεί το 1988. Λειτουργεί στο πλαίσιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως (ΥΔΔΤ). Ο προϋπολογισμός του εντάσσεται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως αρμόδιου Υπουργείου για τα θέματα της ισότητας των Φύλων της Κυπριακής Δημοκρατίας. Τελεί υπό την προεδρία και αιγίδα του Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, με αναπληρωτή πρόεδρο το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και σ' αυτήν μετέχουν όλα τα Υπουργεία καθώς και μεγάλος αριθμός γυναικείων/ συνδικαλιστικών και άλλων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.

Ο ΕΜΔΓ αποτελείται από τα ακόλουθα Σώματα:

- (i) **Συμβούλιο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας:** με Πρόεδρο τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Αν. Πρόεδρο το Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και εκπροσώπους 16 γυναικείων και συνδικαλιστικών οργανώσεων, περιλαμβανομένων και δύο Τουρκοκυπριακών.
- (ii) **Διϋπουργική Επιτροπή:** με Πρόεδρο το Γενικό Διευθυντή και τους Αρμόδιους Λειτουργούς για τα Δικαιώματα της Γυναίκας από όλα τα Υπουργεία και το Γραφείο Προγραμματισμού.
- (iii) **Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα της Γυναίκας:** στην οποία συμμετέχουν όλες οι Οργανώσεις – Μέλη του Συμβουλίου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, όλοι οι Αρμόδιοι λειτουργοί για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και τουλάχιστον 50 άλλες Οργανώσεις και οργανισμοί που προωθούν την ισότητα ανδρών και γυναικών, και
- (iv) **Γενική Γραμματεία:** της οποίας προΐσταται η Γενική Γραμματέας, και η οποία παρέχει γραμματειακή / διοικητική και επιστημονική υποστήριξη στα συμβουλευτικά όργανα του Εθνικού Μηχανισμού και προωθεί και υλοποιεί τις αποφάσεις τους.

1.α Αρμοδιότητες

Κύριο έργο του ΕΜΔΓ είναι η εξάλειψη των διακρίσεων και η προώθηση της ισότητας ανδρών και γυναικών σ' όλους τους τομείς της δημόσιας και ιδιωτικής ζωής, μέσω του νομοθετικού εκσυγχρονισμού αλλά και της προώθησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης προγραμμάτων και δραστηριοτήτων ενδυνάμωσης και ενίσχυσης των γυναικών. Τα προγράμματα αυτά στοχεύουν κυρίως στην:

- κατάργηση των διακρίσεων που βασίζονται στα φύλα σε όλους τους τομείς της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής.
- αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στη δημόσια και πολιτική ζωή
- πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών
- οικονομική ενδυνάμωση των γυναικών
- ενημέρωση-πληροφόρηση των γυναικών όσον αφορά στα δικαιώματά τους
- ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου και,
- κινητοποίηση του κυβερνητικού μηχανισμού ώστε να εντάξει την ισότητα σ' όλες τις πολιτικές και τα προγράμματα (gender mainstreaming).

Ο ΕΜΔΓ συμμετέχει τα τελευταία χρόνια σε ευρωπαϊκά Προγράμματα για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών. Το 2003-2004 με Ευρωπαϊκά κονδύλια υλοποίησε το Πρόγραμμα «Ευρωπαϊκές Πολιτικές και Στρατηγικές στον τομέα της Ισότητας και οι Αναγκαίοι Μηχανισμοί για την Εφαρμογή τους», το 2004-2005 υλοποίησε το πρόγραμμα «Ανάπτυξη της Γυναικείας Επιχειρηματικότητας», το 2005-2006 υλοποίησε το πρόγραμμα «Ο Ρόλος των Ανδρών στην Ισότητα των Δυο Φύλων», ενώ το 2006-2007 υλοποιεί το πρόγραμμα «Ισότητα – Η Νέα Διάσταση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση».

Παράλληλα ο ΕΜΔΓ συμμετέχει ως εταίρος στις αναπτυξιακές συμπράξεις ΕΛΑΝΗ, ΠΑΝΔΩΡΑ και ΔΙΠΑ για την υλοποίηση προγραμμάτων στο πλαίσιο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας EQUAL. Επίσης ο ΕΜΔΓ μετέχει ως εταίρος σε Ευρωπαϊκά προγράμματα Ισότητας Ευκαιριών που υλοποιούνται από άλλες Ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. Ελλάδα και Μάλτα).

Σημειώνεται πως ο συντονισμός της συμμετοχής και υλοποίησης των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων και Κοινοτικών πρωτοβουλιών γίνεται μέσω της Μονάδας Ισότητας του Υπουργείου και της Υπεπιτροπής Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων του ΕΜΔΓ. Επίσης, μέσω της Μονάδας Ισότητας, ο ΕΜΔΓ συμμετέχει στις «Επιτροπές Παρακολούθησης και Διαμόρφωσης Πολιτικής για τα έργα που Συγχρηματοδοούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το ταμείο Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης», συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην ενσωμάτωση της αρχής της ισότητας ανδρών και γυναικών στους αντίστοιχους τομείς πολιτικής.

1.β Μονάδα Ισότητας

Η Μονάδα Ισότητας του ΥΔΔΤ είναι η αρμόδια Κυβερνητική Υπηρεσία για τα δικαιώματα της γυναίκας και την ισότητα ανδρών και γυναικών. Υπάγεται απευθείας στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και ασχολείται με όλα τα κυβερνητικά μέτρα και πολιτικές της ισότητας των φύλων και την ισότητα ευκαιριών. Ειδικότερα ασχολείται με τον νομοθετικό εκσυγχρονισμό (Οικογενειακό Δίκαιο), την επιχορήγηση των οργανώσεων, τη διύπουργική συνεργασία, την ετοιμασία του Προϋπολογισμού, την ετοιμασία εκδόσεων, την εκπροσώπηση στις επιτροπές για τη Βία στην Οικογένεια και την Παράνομη Διακίνηση και Εκμετάλλευση Γυναικών κλπ. Ταυτόχρονα έχει την ευθύνη της συμμετοχής και εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις διεθνείς σχέσεις της χώρας περιλαμβανόμενης της ετοιμασίας των περιοδικών εκθέσεων για την εφαρμογή της Σύμβασης των Η.Ε. για την Εξάλειψη Κάθε Μορφής Διάκρισης σε Βάρος της Γυναίκας και του Προγράμματος Δράσης του Πεκίνου. Παράλληλα η Μονάδα Ισότητας λειτουργεί ως Γενική Γραμματεία του ΕΜΔΓ παρέχοντας του διοικητική και επιστημονική υποστήριξη.

Τέλος το ΥΔΔΤ (Μονάδα Ισότητας) με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ορίστηκε ως η αρμόδια αρχή για την έκδοση πιστοποιητικών συμβατότητας των έργων που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο συνοχής με τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών.

Η Μονάδα Ισότητας στελεχώνεται σήμερα από μια Αν. Διοικητική Λειτουργό (Γενική Γραμματέα ΕΜΔΓ), και δυο Διοικητικούς Λειτουργούς. Επιβάλλεται η ενίσχυση της Μονάδας Ισότητας με δύο επιπλέον μόνιμους λειτουργούς.

1.γ Αναδόμηση / Ενίσχυση ΕΜΔΓ

Ο νέος αναβαθμισμένος ρόλος που καλείται να διαδραματίσει ο ΕΜΔΓ σχετικά με την εφαρμογή του gender mainstreaming και την υλοποίηση του συγκεκριμένου Σχεδίου Δράσης (που επιβάλλει, μεταξύ των άλλων, τον συντονισμό και υποστήριξη των Υπουργείων και λοιπών Οργανισμών του Δημόσιου Τομέα, τόσο στο σχεδιασμό νομοθετικών πρωτοβουλιών όσο και στην υλοποίηση μέτρων για την ισότητα, καθώς και την αξιολόγησή του, αλλά και τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης), η εποπτεία, η παρακολούθηση και η αποτίμηση των ασκούμενων πολιτικών, η προβολή των αποφάσεων και των προγραμμάτων, η αναβάθμιση και διεύρυνση της συνεργασίας με τις Γυναικείες Οργανώσεις, τις υπόλοιπες ΜΚΟ, τους Κοινωνικούς Εταίρους αλλά και οι συνεχώς αυξανόμενες υποχρεώσεις που απορρέουν από τις Ευρωπαϊκές Νομοθεσίες και Πολιτικές, επιβάλλουν την αναδόμηση και ενίσχυση του ΕΜΔΓ, ως ακολούθως:

- α) την ενδυνάμωση της Μονάδας Ισότητας με το αναγκαίο, κατάλληλα επιμορφωμένο – ευαισθητοποιημένο επιστημονικό και

διοικητικό προσωπικό δυναμικό καθώς και τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους. Σημειώνεται ότι ο τετραπλασιασμός του σχετικού κονδυλίου του ΕΜΔΓ έχει κατά κύριο λόγο χρησιμοποιηθεί για την επιχορήγηση των ΜΚΟ και άλλων φορέων που προωθούν την ισότητα και όχι για τις ανάγκες της Μονάδας / Γραμματείας.

- β) την ανάδειξη της Διϋπουργικής Επιτροπής ως βασικού κεντρικού οργάνου παρακολούθησης της υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου. Οι Αρμόδιοι Λειτουργοί για τα Δικαιώματα της Γυναίκας όλων των Υπουργείων / Γραφείου Προγραμματισμού θα πρέπει να ανήκουν στο ανώτερο προσωπικό και να είναι άτομα κατάλληλα εκπαιδευμένα/ ευαισθητοποιημένα στα θέματα ισότητας αλλά και εξειδικευμένα στα θέματα ισότητας που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Υπουργείου τους. Η Διϋπουργική Επιτροπή επιβάλλεται να συνέρχεται τακτικά για να παρακολουθεί και προωθεί την υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης. Για να καταστεί εφικτή η συστηματική σύγκληση της Επιτροπής η Γενική Γραμματέας του ΕΜΔΓ να μπορεί να αναπληροί τον Γενικό Διευθυντή και να προεδρεύει των συναντήσεων.
- γ) Το κάθε Υπουργείο / Κρατικός Φορέας θα πρέπει ν' αναλάβει το μερίδιο της ευθύνης που του αναλογεί. Απαιτείται η σύσταση Ομάδας Ισότητας σε κάθε Υπουργείο, υπό το συντονισμό του Αρμόδιου λειτουργού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. Τα μέλη της Επιτροπής θα πρέπει να έχουν τις κατάλληλες γνώσεις/εμπειρίες/ευαισθητοποίηση. Ακόμα θα πρέπει να εντατικοποιηθεί και συστηματοποιηθεί η κατάρτιση των λειτουργών όλων των Υπουργείων σε θέματα ισότητας και gender mainstreaming, σ' όλες τις βαθμίδες με τη στενή συνεργασία του ΕΜΔΓ και της Ακαδημίας Δημόσιας Διοίκησης. Αντίστοιχες Επιτροπές θα πρέπει να συστηθούν και να λειτουργήσουν στο πλαίσιο όλων των φορέων και βαθμιδών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Προτείνεται η αλλαγή του ονόματος του ΕΜΔΓ, σε Εθνικό Μηχανισμό για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών. Αντίστοιχη αλλαγή να γίνει στην ονομασία των αρμοδίων λειτουργών των διάφορων Υπουργείων, του Συμβουλίου, της Γενικής Γραμματείας και της Εθνικής Επιτροπής.

2. Επίτροπος Διοίκησης / Αρχή Ισότητας

Ιδρύθηκε με τον ομώνυμο νόμο (Ν3/1991) με σκοπό τη διερεύνηση παραπόνων κατά δημοσίων υπηρεσιών και των λειτουργών τους, συμπεριλαμβανομένων του στρατού και της αστυνομίας, για κάθε πράξη κακοδιοίκησης ή παράλειψης η οποία παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Πρόσφατα, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου διευρύνθηκαν οι αρμοδιότητές του και προστέθηκε στις ήδη υφιστάμενες, η δυνατότητα διερεύνησης παραπόνων που άπτονται της νομοθεσίας για την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών και την ίση αμοιβή, με την δημιουργία νέου κατάλληλου μηχανισμού (Αρχή Ισότητας).

3. Εθνικός Οργανισμός Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Ο Οργανισμός Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΝΟΠΑΔ) ιδρύθηκε με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, με αρ. 48.386 ημερομηνίας 16/9/1998, με την οποία εγκρίθηκε και το Μνημόνιο λειτουργίας του. Ο ΕΘΝΟΠΑΔ συνιστά ανεξάρτητο εθνικό μηχανισμό παρακολούθησης του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σύμφωνα με τις σχετικές Αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών και Συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης και «τις Αρχές των Παρισίων». Οι αρμοδιότητες του ΕΘΝΟΠΑΔ είναι ποικίλες. Ενημερώνει και ευαισθητοποιεί την κοινή γνώμη, γύρω από το θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στο πλαίσιο της Κυπριακής Δημοκρατίας, λειτουργεί ως Σύμβουλος της Κυβέρνησης, εκπονεί ανάλογες μελέτες/έρευνες και εξετάζει παράπονα για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ειδικότερα, και στο πλαίσιο πάντοτε της ευρείας αποστολής του ο ΕΘΝΟΠΑΔ ασχολείται με όλες της πτυχές της εφαρμογής της Αρχής της Ισότητας των Φύλων, με εισηγήσεις του και συμβουλές προς την Κυβέρνηση αλλά και με τη συμμετοχή σε ενέργειες που αποσκοπούν στη σχετική ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.

4. Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και την Επαγγελματική Εκπαίδευση

Ιδρύθηκε ως συμβουλευτικό όργανο με τον ομώνυμο νόμο (Ν. 205/1/2002) με αρμοδιότητα να επιλαμβάνεται θεμάτων που εμπίπτουν στους σκοπούς και το πεδίο εφαρμογής του νόμου περί «Ισότητας των Φύλων στην απασχόληση και την Επαγγελματική Εκπαίδευση»

Η επιτροπή μεταξύ άλλων:

1. Υποβάλλει προτάσεις προς τον Υπουργό Εργασίας για τον καθορισμό ή την αναθεώρηση της εθνικής πολιτικής και της σχετικής νομοθεσίας στα θέματα της αρμοδιότητάς της.
2. Παρακολουθεί την εφαρμογή του Νόμου.

3. Εισηγείται μέτρα και την υλοποίηση κατάλληλων προγραμμάτων και συναφών δράσεων που αφορούν στην προώθηση της ισότητας των φύλων στο πεδίο αρμοδιότητας της.
4. Ενισχύει τη διεξαγωγή σχετικών μελετών και ερευνών και τη συλλογή στατιστικών στοιχείων.
5. Υποβάλλει στον Υπουργό τα πορίσματα των μελετών και ερευνών και τις εισηγήσεις της με βάση αυτά.
6. Ασκεί συμβουλευτική δραστηριότητα προς κάθε ενδιαφερόμενη/ο
7. Συνεργάζεται με τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για την επιτυχία των σκοπών της.

5. Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια

Η Συμβουλευτική Επιτροπή συστήθηκε με βάση το Νόμο 47(Ι)/1994, Άρθρο 16, ο οποίος αντικαταστάθηκε από τον Περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμο 119(Ι)/2000 ο οποίος τροποποιήθηκε με το Νόμο 212(Ι)/2004. Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής όπως καταγράφονται στο άρθρο 7(Ι) του νόμου είναι οι ακόλουθες:

1. Παρακολουθεί το πρόβλημα της Βίας στην Οικογένεια στην Κύπρο.
2. Προβαίνει στην ενημέρωση και διαφώτιση του κοινού και των επαγγελματιών με διάφορα μέσα, περιλαμβανομένων ειδικών συνεδριών, επιμορφωτικών προγραμμάτων και σεμιναρίων.
3. Προωθεί επιστημονικές έρευνες σχετικές με τη βία στην οικογένεια.
4. Προωθεί τις Υπηρεσίες για την αντιμετώπιση όλων των πτυχών του προβλήματος της βίας στην οικογένεια.
5. Παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των σχετικών υπηρεσιών που λειτουργούν, καθώς και την εφαρμογή και τήρηση της σχετικής νομοθεσίας.

4. Χρηματοδότηση του ΕΣΔΙ

Το Σχέδιο δεν περιλαμβάνει αναλυτική κοστολόγηση, διότι πολλές από τις δαπάνες για θέματα ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών είναι διάσπαρτες σε άλλες δράσεις που περιλαμβάνουν τη ισότητα ως ένα από τους βασικούς τους στόχους. Συγκεκριμένα:

- (α) Σημαντικές δράσεις ιδιαίτερα στον τομέα της αγοράς εργασίας και εκπαίδευσης θα υλοποιηθούν με συγχρηματοδότηση από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- (β) Άλλες δράσεις του Σχεδίου έχουν ήδη περιληφθεί σε άλλα Εθνικά Σχέδια Δράσης όπως π.χ. Σχέδιο για Συντονισμό των Ενεργειών της Καταπολέμησης της Εμπορίας Προσώπων, Σχέδιο για τη Βία στην Οικογένεια.
- (γ) Άλλες δράσεις του Σχεδίου θα καλυφθούν από τον κονδύλι του Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τους νέους Κανονισμούς Επιχορηγήσεων των Οργανώσεων από το κονδύλι του ΕΜΔΓ θα δίδεται προτεραιότητα στην επιχορήγηση οργάνωσεων που προτίθενται να υλοποιήσουν δράσεις συμβατές με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα.
- (δ) Τέλος, το κάθε Υπουργείο θα πρέπει στα πλαίσια του δικού του προϋπολογισμού να αναλάβει την προώθηση / υλοποίηση των μέτρων του Σχεδίου που το αφορούν.

Το Σχέδιο δηλαδή θα αποτελεί το εγκεκριμένο από το Υπουργικό Συμβούλιο πλαίσιο πολιτικής. Τα δε συναρμόδια Υπουργεία θα κατευθύνουν τις δυνάμεις τους (ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους) στην υλοποίηση των δράσεων / μέτρων που προβλέπονται σε αυτό, κατά την περίοδο 2007-2013.